D. V. MUT

NAPRIJED ZA KRIŽEM!

2555

D. V. MUT

NAPRIJED ZA KRIŽEM!

IZ NJEMAČKOGA PREVEO

MATIJA DOMAC

UČITELJ VJERE NA I DRŽ. ŽEN. REAL. GIMNAZIJI

ZAGREB 1935

DOMINIKANSKA NAKLADA »ISTINA«

Nr. 5218.

Nihil obstat

Dr. Rudolphus Vimer
m. pr. censor.

IMPRIMATUR

Zagrebiae, die 16. Julii 1926.

Dr. Dominicus Premuš m. pr.
Ep. Cons., Vic. Gen.

Izjava

Pokoravajući se dekretu Urbana VIII izjavljujemo, da se u ovoj knjizi izrazi „svet" i slični imaju razumijevati samo u smislu dopuštenom od Crkve.

MAJCI BOLI
U SINOVSKOJ ODANOSTI

MJESTO UVODA

(Iz Predgovora trećem njemačkom izdanju)

Dne 17. septembra 1919. pošao je licem Bogu na istinu u starosti od 74 godine u Freiburgu u Švicarskoj prečasni gosp. opat Ivan Ev. Kleiser, kanonik, apostolski protonotar i generalni asistent lige »Pro Ecclesia et Pontifice«. Kratko vrijeme prije nego što je umro, zamolio je visoki dostojanstvenik, da mu još jedamput nešto čitaju iz prekrasne knjige »Naprijed za križem!«

Časne sestre Marijina doma, u kojemu je opat živio i umro, uvjeravaju, da mu je to uvijek bila jedna od najmilijih knjiga.

Prvo i drugo izdanje ove knjige od g. 1915. brzo je raspačano, pa je nakon mnogih pohvalnih priznanja iz sviju krugova i mnogih molba priređeno treće izdanje.

*

Želim, da bogoljubnim čitateljima ova zlatna knjižica donese što više duhovne koristi.

Ugodna mi je dužnost, da srdačno zahvalim gospođi profesoru Dr. Miri Ile, što je pregledala rukopis za štampu.

U Zagrebu. *MATIJA DOMAC.*

Motto: »*Nema spasenja duši, niti ufanja u život vječni osim u križu*«. (Toma Kemp. II., 12, 2.)

PRIPRAVA.

Legenda nam pripovijeda, da se mila Majka Božja jednom u snu ukazala Ivani Mariji od Križa*. Majka Božja htjede je nagraditi za ljubav, kojom je Ivana ljubila njenoga razapetoga Sina, te joj ovjenča glavu prekrasnim vijencem hijacinta. Zatim stade malo

*) IVANA MARIJA od KRIŽA rodila se dne 8. septembra godine 1603. u Roveredu u Tirolu. Roditelji je odgojiše veoma bogobojazno. Malo po malo osiromašila je bez svoje krivnje njezina obitelj, pa nesretnu obitelj odnemariše i stari znanci i prijatelji. Češće je posjećivao obitelj samo neki stari i skromni redovnik kapucin. Ova osamljenost roditeljske kuće veoma je godila Ivani Mariji, jer je ova duboka samoća, koja je svijetu tako dosadna, bila utjeha njenom srcu.

Roditelji joj prepustiše jednu staru izbu sa golim zidovima, iza kojih su zimi stanovali miševi. Stakla na prozorima bila su već dugo razlupana, pa su šišmiši slobodno ulazili. Njezino počivalište bila je jednostavna postelja sa slamnjačom. Ona nije opazila manjkavosti i neugodnosti svoje izbe. Tu je velikom brižljivošću naredila mali oltarić, na koji je u sredinu metnula raspelo i nekoliko svetačkih sličica kraj njega. Tu se u samoći molila i sve svoje slobodne časove danju, a često i cijelu noć proboravila. Svaki put bi se ustala, kada je u bližnjem kapucinskom samostanu zvonilo na ponoćku, a rijetko je kada poslije toga legla u postelju.

U ovoj siromašnoj sobici opetovano se ukazala Majka Božja svetoj djevici i bila joj je učiteljicom na putu križa; tu joj je dala i knjigu križa, koju smo gore spomenuli. (Beda Weber, Giovanna Maria della Croce.)

postrance da je promatra, kako joj pristaje taj nakit. Uze zatim vijenac i reče Ivani Mariji:

»Ovaj ću vijenac, kćeri moja, opet ponijeti sa sobom u nebo, da ga čuvam tebi za život vječni. — Dok si na zemlji uzmi ovu knjigu, čitaj je cijeli svoj život, bez prestanka, danju i noću. Prouči je temeljito«.

Govoreći ovako, dade jednu knjigu Ivani Mariji. Knjiga je bila u sjajnome zlatnom uvezu, imala je velike listove, a bijaše urešena biserjem neprocjenjive vrijednosti. Majke Božje nestade, a Ivana Marija brže bolje otvori knjigu, da vidi, što je u njoj napisano. U njoj nije bilo vidjeti ništa, osim na prvoj stranici sliku razapetoga Spasitelja, tako vješto i umjetnički naslikanu, te se činilo, kao da je živ na križu, na kojem prolijeva u zadnjoj smrtnoj borbi svoju krv za grešnike. Na svakoj slijedećoj stranici bijaše samo križ Kristov, znak našega spasenja.

Ivana Marija se probudi i prožeta žarkom ljubavi povika: »O božanski Spasitelju, učini sa mnom štogod hoćeš! Ja hoću trpjeti s Tobom i umrijeti za Te!«

A sama sebi reče: »Naprijed, Ivano Marijo, za križem!«

*

I ova knjižica nosi naslov: »Naprijed za križem!« Nije doduše od drage Gospe, ali je njoj posvećena. Napisao ju je siromah grešnik, što nosi križ, a za one, koji takodjer nose križ.

Samo je prva stranica urešena križem, znakom našeg spasenja. Sve ostale stranice neka pripovijedaju čitateljima čednim, jednostavnim i lako razumljivim riječima, što su pobožne duše mislile o križu i patnjama, tuzi i nevolji; kako nas tješe i pozivaju da slijedimo križ, jer ne vidimo sliku križa nigdje tako vjerno naslikanu, kao u životu, djelima i riječima svetaca Božjih, koji bijahu pravi nasljedovatelji prvoga nosioca križa, našega Spasitelja.

Pojedina su poglavlja, odnosno razmatranja, razdijeljena na manje odsjeke, da svaki pojedini podade građu za razmatranje. Ova razdioba ne smeta nipošto cjelovitosti, dapače sve ujedno ima to dublje djelovati na pobožnu dušu, koja razmatra, te je potaknuti na nepokolebivu odluku: »Naprijed za križem!«

Bit ću obilno nagrađen za svoj trud, budu li čitatelji prigrlili s onom ljubavlju ovu knjižicu, s kojom sam je pisao, a pogotovu, bude li u nama svima, što joj i jest svrha, razgorila što veću ljubav prama Kristu Gospodinu i njegovom križu.

NAPRIJED ZA KRIŽEM!

Život je čovjeka borba, i to žestoka borba, koja tek njegovom smrću svršava. U ovoj se borbi svi borci moraju sabrati i okupiti oko jednoga barjaka, jednoga vojskovođe, kao vojnici u ratu.

Mi smo vojnici Isusa Krista, najuzvišenijega i najmoćnijega vojskovođe, kojega je ikad vidjelo sunce. Njegov je barjak, njegov bojni znak: k r i ž.

Pred vojnicima se u ratu nosi barjak, a tako i naš vojskovođa nosi sam pred nama križ, i poziva nas, da ga slijedimo: »U z m i k r i ž s v o j i s l i j e d i m e«. (Mat. 16, 24.)

Neizreciva bol napunja nam dušu, srce nam krvari, kada gledamo, kako tolike plemenite duše odvraćaju danomice svoj pogled od križa, zatvaraju dušu svoju pred utješljivim svijetlom vjere i bacaju se u duboki ponor crne nujnosti, neizvjesnosti ili zdvojnosti, da gore ne čine ni isti pogani. Umoreni teškim teretom čemera i tjeskobe, hoće se oslobo-diti tereta, pa hrle u pozorišta, na noćne pijanke i koncerte, i zaneseni zamamljivošću plesa i zvukovima glazbe, kao i živahnim prikazivanjem čudnovatih i zavodljivih zgoda, zatomljuju i uspavljuju, za kratak čas, čuvstvo boli. Ali poslije kratkoga vremena prođe i ova duševna opojenost i mamurluk. Probuđenje, što se javlja, još je gore, jer furije boli navaljuju na žrtvu još bjesnije i kidaju joj i onako

već bolima izranjeno srce još težim bolima — Ne koristi ništa, što se besvjesno podavaju fantastičnim i grozničavim sanjarijama bezbožnih pisaca, jer kad je duša izmorena ovim nasilnim i umjetno traženim fantaziranjem, a roman se primiče kraju, tada je tereti teret sto puta teže boli nego ikada prije.

*

Bol i patnje pomutile su bijednim ljudima razboriti sud. U svojoj smetenosti ne spoznavaju, da im baš bolima i tjeskobama Gospodin očituje svoju ljubav, jer ne vide i ne poznaju sjajni križ našega Gospodina Isusa Krista, koji nas jedini može utješiti u bolima i trpljenju. Oni ne znaju, da se moraju uteći samo križu Kristovu, otkuda će uvijek kao s izvora žive vode crpsti obilje utjehe, i ne znaju, da će samo onaj, koji srdačno zagrli križ, naći utjehu, mir i pokoj svojoj duši.

*

Na žalost svijetlo križa još nije rasvijetlilo uzburkanost i smetenost našega vremena, čovječanstvo još nije upoznalo krasotu križa, još nije okusilo kako je križ sladak i mjesto da prigrli križ, znak duševnoga mira, znak spasenja, odvraća se od njega. Smijemo li uopće sustati u nastojanju, da neprestano sjećamo kršćane na križ i potičemo da slijede križ? Zar da ne poželimo s velikom ugodnicom Božjom sv. Terezijom od Isusa, da budemo postavljeni na visoko brdo, s kojega bi nas mogao čuti cijeli svijet, gdje glasno vičemo: »N a p r i j e d z a k r i ž e m !«

*

Jedini putokaz u našemu životu jest križ. Sam Kralj ga nosi pred nama, on sam nam ga je nametnuo.

Tko ga odbaci od sebe, nije ga dostojan. — Jao, te
ško onomu, koji neće da ide za najboljim od svij
vojskovođa! Bio bi izdajica, koga bi teretila za sv
vijeke kletva Sina Božjega. — Nećeš li biti izdajica
prebjeglica, preni se, obujmi srdačno tvoj križ i nos
ga junački!

*

Bude li ti križ u početku pretežak, pomisli: »U č i-
t e l j j e t u i z o v e m e«. Neka te Majka Bozja
uhvati za ruku i odvede križu svoga božanskoga
Sina. Tu, pod njegovim križem, možeš zajedno s Njom
upoznati veličinu njegove ljubavi i gorčinu njegove
boli. Vidjet ćeš također, da nijedna druga bol ne
može biti veća od boli Majke božanskoga Spasitelja.
Ova će spoznaja pretvoriti gorčinu tvojega trpljenja
u neizrecivu slatkoću. Oplakuju li te jače valovi tje-
skoba i prijete li, da će te progutati, pogledaj na
Mariju, majku boli, i ona će utažiti tvoju bol poput
goluba mironosca uljem samilosti i klonulu hrabrost
ponovno učvrstiti zelenim listom nade, i pozivati te,
da pođeš: n a p r i j e d z a k r i ž e m !

*

»A j a, k a d b u d e m p o d i g n u t o d z e m-
l j e, s v e ć u p r i v u ć i k s e b i«. (Ivan 12, 30.)
Križem i trpljenjem, tjeskobama i suprotivštinama
privlači nas Gospodin svojemu križu, na goru Kalva-
riju. Gospodin dopušta samo onima, koji ga slijede
na brdo Kalvariju, da ga slijede također i na brdo
preobraženja i njegove slave, jer nas čeka poslije
zemaljskih patnja slava Božja. Samozataja vodi ka
križu i savršenoj ljubavi. Zataji dakle samoga sebe,
uzmi križ svoj i poći za križem!

*

Gledaj Božje pčele: iz gorkih trava pripravljaju
slatki med. A sveci Božji našli su utjehu u križu i u

trpljenju, jer su mislili na križ Kristov. Hoćeš li, da i
tebi trpljenje bude slatko i ugodno, hrli radosno za
križem!

*

Boraviš li kod križa i slijediš li križ, to jest, jesi
li zavolio križ i trpljenje, tada imaš zalog neizmjerne
ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga, po kojemu će dah
nebeski izbrisati svaku tvoju zemaljsku bol. Zato:
s a m o n a p r i j e d z a k r i ž e m !

*

Gospodin je usadio u duše svojih vjernika drvo
života. Svi moraju ovo drvo njegovati s ustrpljivošću
i ljubavlju. Ovo je uvijek zeleno drvo života, koje
osvjetljuje križ Kristov, koji nam je dan kao barjak,
da i naše drvo života rađa nebeske plodove na slavu
Božju, a nama na spasenje. Približimo se dakle križu
i: slijedimo križ!

*

Duša čovječja doduše lako shvaća križ, pa ipak
ga ne shvaćaju mnogi, jer se opiru spoznaji križa.
Ali i ove ohole naravi moraju se pri svrsi svoga
žića prignuti pred križem. Daj Bože, da barem u
času svoje zadnje tjeskobe, u smrtnoj muci i ovi za-
grle križ, kao brodolomac spasonosnu gredu, jer se
istom tada mogu ufati, da će ih križ prenijeti spaso-
nosnoj luci vječnoga života. — Dakle htjeli, ne htjeli,
moraju: za križem!

*

Tko prezire križ za života, tko ne trpi strpljivo,
tomu će se na dan sudnji prikazati križ u strahovitoj
slici, pozvati ga na strogi obračun, a najposlije pre-
dati vječnoj kazni. Na sudnji dan pojavit će se na
nebesima lik svetoga križa. Hoćeš li ga tada pozdra-

viti kao svijetlu zvijezdu nade, da otvori nebesko kraljevstvo, tada ga poštivaj kroz cijeli svoj život budi mu posve odan i u svako doba: slijedi križ!

*

Pravi ključ, koji otvara nebesa, jest križ. Ovaj je ključ potreban svakoj duši, jer nam otvara ovdje na zemlji stazu mira, a na drugom svijetu put vječne i neprolazne sreće. Zato: naprijed za križem!

*

Tko ide za križem, i tko se klanja drvu križa, imat će život vječni. Tko ljubi križ žarkom ljubavlju, naći će mir i pokoj svojoj duši. Dakle: naprijed za križem!

*

Hrabar je i izabran junak, tko s mučeničkom vjernošću podnosi teški teret križa, jer hrlo stupa: za križem!

*

Želiš li jednom u nebesima okusiti milost spasenja, promišljaj često za života o otajstvu križa i stupaj revno: za križem!

Sretna duša, koja spozna ljepotu i slavu križa! Nijedno drugo ime pod nebom nije dano ljudima za spasenje, osim Imena Gospodina našega Isusa Krista, raspetoga. Nitko se neće spasiti osim po križu. Dakle: naprijed za križem!

*

Volja i živa vjera moraju u svako vrijeme u istinu oživljavati križ u našim dušama i činiti, da svaki može sam o sebi reći: Živim, ali ne ja, nego Krist, koji nosi križ, živi u meni, i s njim idem: za križem!

*

Jedino križ nas može osloboditi svojom spasonosnom moći svake sile tmine, grijeha i strasti. Svrni dakle često svoj pogled na križ i pobrzaj: za križem!

*

Sjaj križa, što ga nosi Krist pred nama, obasjava čudnovatom snagom one duše, koje ljube i slijede Krista. U sjaju križa gubi se svaka tama u njima, a vječno se svijetlo i vječna mudrost rađa u njihovim dušama! Hoćeš li dušu svoju rasvijetliti svijetlom vječne mudrosti na trnovitom putu života, žuri se: za križem!

*

U svijetlu vječne nebeske slave, spoznat će napokon duša kako joj dobro bijaše, što je na zemlji koracala kraljevskim putem križa. Sva trpljenja, žalosti i suprotivštine smatrat će križnim postajama na putu svoga života, stepenicama, koje vode na vrhunac Kalvarije.

Svaki zemaljski putnik mora se trsiti polučiti taj cilj: popeti se na vrhunac Kalvarije. Istom, kada je taj cilj postigao, nađe se na najvišem vrhuncu čovječjeg života. Na taj će se vrhunac popeti jedino, ako ide: za križem!

*

Sljedbenik križa mora biti nepopustljiv i boriti se kao pravi borac Kristov. Svi mi moramo biti vojnici, borci Kristovi. Zapjevajmo dakle bojnu pjesmu, poput onih, koji polaze u boj. Srdačnom pjesmom izmolimo pomoć najmoćnijega vojskovođe, da naše oružje zadobije snagu i pobjedu križa!

POZDRAV SVETOMU KRIŽU!

(Opat Eckbert)*

Zdravo, križu, znače Boga živoga, znače najvećega slavlja! Zdravo, o predivno i najizvrsnije drvo, pred kojim se moraju skriti cedar i čempres, lovorika i palma, maslina i vinova loza! Sjajnije od sunca, svjetlije od sviju zvijezda ovoga svijeta svijetliš onima, koji te promatraju očima vjere i ljubavi! Nekoć su te proklinjali, a ime tvoje bijaše sramotno. Sada si se iz najdublje nizine vinuo čudesnim rastom u nebeske visine i sjaješ pače na kraljevskoj kruni! Tko je oprao tvoju sramotu, tko te uzvisio do takove časti? — — Nitko, nego onaj, koji sam čini čudesa, Isus Krist, jedinorođeni Sin Boga živoga, gospodar neba i zemlje! Grešna ga je zemlja odbila od sebe, a ti si ga križu primio, i nosio slatko breme njegova Tijela! Posvećeno si, kada te dotaknulo njegovo Tijelo, poškropila njegova sveta Krv! Gle, tako te pomaza Bog tvoj uljem radosti pred tvojim drugovima, odlikovao te nad sva ostala šumska drveća, postalo si svetim oltarom Jaganjca Božjega. Jest, ti si sveti oltar, jer je na tebi prikazano prvput neokaljano Jagnje, koje je izmirilo nebo sa zemljom.

*) ECKBERT je živio sredinom 12. vijeka, najprije kao redovnik u jednom samostanu u Bonnu, a kasnije bio je opat benediktinskoga samostana sv. Florijana u biskupiji trierskoj. Veoma su ga cijenili, jer je bio veoma učen i pobožan, a osim toga izvrstan propovjednik. Kada su postavljali novi križ na samostansku crkvu, spomenu se križa našega Spasitelja na Golgoti, pa ga pozdravi prekrasnom molitvom, koju ovdje donosimo.

KATEHEZA O KRIŽU I TRPLJENJU.

(Sv. Ivan Krstitelj Marija Vianney*)

Htjeli, ne htjeli, moramo trpjeti. Nekoji ljudi trpe poput dobroga razbojnika, a drugi su kao onaj zli. Obojica su morali trpjeti iste muke, no jedan je znao steći trpljenjem zasluge: primio je u duhu trpljenje kao pokoru. Kada se poslije toga obratio raspetom Spasitelju, čuo je iz njegovih ustiju utješljivu riječ: »Zaista još danas bit ćeš sa mnom u raju«. Drugi pak ponavljaše bogumrske kletve i psovke, mrmljaše, te je umro u najgroznijoj zdvojnosti.

*

Dva su načina trpljenja: trpljenje s ljubavlju i trpljenje bez ljubavi. Sveti su trpjeli posve strpljivo,

*) IVAN KRSTITELJ MARIA VIANNEY, nazvan sveti župnik arški, rodio se 8. maja 1786. u Dardillyu kraj Lyona. Roditelji bijahu siromašni ali veoma kreposni. Kada je svršio školu, bio je najprije govedarom, a kasnije je postao učiteljem. Ljubav prama Bogu i besmrtnim dušama nagnala ga je na učenje bogoslovlja, pa je 9. augusta 1815. zaređen za svećenika, a godine 1818. imenovan župnikom u Arsu. U svojoj je župi obratio mnoge grešnike. Svojim svetim životom, koji je sprovađao u molitvi i pokorničkim djelima, učinio je neizrecivo mnogo za spasenje duša. Njegov skromni i jednostavni način govora, kako nam svjedoči »kateheza o trpljenju i križu« posve je preobrazio srca ljudi, tako da se okaniše zla i priklоniše dobru. Savremenici njegovi poštivahu ga kao sveca. Župnik Vianney je umro dne 4. augusta 1859. u Arsu kraj Lyona. Sveti otac papa Pio X. proglasi ga godine 1904. blaženim, a papa Pio XI. godine 1925. proglasi ga svecem prigodom jubilejskoga hodočašća Francuza u Rim. Tomu proglašenju pribivahu i naši hrvatski hodočasnici.

radosno i postojano, jer su ljubili. Mi pak trpimo mrmljajući, srdito i nezadovoljno, jer ne ljubimo. Kada bismo uistinu Boga ljubili, tada bi također ljubili i križeve, što više željeli bismo ih i tražili bismo ih. Veselili bi se, da možemo trpjeti iz ljubavi prama Onomu, koji je toliko trpio za nas. Zar imamo uzroka, da se tužimo? Gledaj siromašne pogane! Oni nijesu tako sretni, da poznaju Boga i njegove neizmjerne savršenosti, a ipak nose tolike i iste križeve poput nas, ali nemaju istog veselja kao odabranici.

*

Velite, da je teško trpjeti. Ne, trpjeti je utješljivo, ugodno i sreća, ali dok trpimo moramo ljubiti, a ljubiti dok trpimo.

Gledajte, djeco moja, na putu križa mučan je samo prvi korak. Strah pred križevima naša je najveća pogreška. Činili mi što mu drago, ipak nas stigne križ, jer mu nikako ne možemo izbjegnuti. Zašto ne ljubimo dakle svoj križ, zašto ga ne upotrebimo kao štap u nebo? Na žalost većina ljudi odvraća se od križa. Što se pak više od njega udaljuju, to ih još jače udara i pritište. Budite mudri i pođite mu u susret, kao apostol Andrija. Kada je vidio podignut križ, na kome je imao izdahnuti, uskliknuo je: »Zdravo, mili križu! Primi me u naručaj svoj! Otmi me ljudima i vrati me momе Učitelju, koji me je spasio po tebi!«

*

Upamtite dobro, djeco moja: tko ide u susret križu, izbjegne križevima! Moguće da se i sastane s križevima, ali je zadovoljan, jer ih želi i žarko ljubi. Križevi ga združuju s Isusom, čiste ga, odvraćaju od ovoga svijeta, odstranjuju mu iz srca sve zapreke, pomažu mu u životu, kako nam pomaže most preko vode. Promatrajte svece: ako nijesu bili proganjani, tada proganjahu sami sebe.

*

Jednoć se potuži neki pobožni redovnik Gospodinu, da ga proganjaju, ovako: »Gospodine, šta učinih, da me tako zlostavljaju? Gospodin mu odgovori: »A šta učinih ja, kada me onako zlostavljahu na Kalvariji? Redovnik ga razumje, proplaka, zamoli oproštenje i nije se nikada više tužio.

*

Ljudi ovoga svijeta se tješe, imadu li kakav križ, a dobri se kršćani vesele, kad nemaju križeva!... Pa zar je to ljubav za Kristom propetim? Kršćanin živi među križevima kao riba u vodi. Promatrajte sv. Katarinu, imala je dvije krune, jednu čistoće, a drugu mučeništva. I sretna je ova svetica, jer je više ljubila trpljenje od grešnog užitka.

*

Koliku slatkoću u trpljenju kušaju one duše, koje su se sasvim predale Bogu! Njihovo je trpljenje kao ocat, u koji smo nalili mnogo ulja. Ocat ostaje uvijek ocat, ali blagost ulja umanji njegovu žestinu, te je gotovo ni ne opažamo.

U jednoj župi bijaše neki mališ, kojega je bolest teško prikovala uz krevet. Rekoh mu: »Zar ne, sinko moj, ti trpiš mnogo?« Mališ odgovori: »Ne, gospodine župniče, danas ne osjećam ništa od mojih jučerašnjih, a sutra ne ću više ništa osjećati od mojih današnjih boli«.

»Zar ne bi želio ozdraviti?«

»Ne, jer prije nego sam obolio, bijah vrlo nevaljan, pa bih mogao opet postati, ako bih ozdravio. Zato volim da ostanem bolestan do volje Božje.«

*

Ta patnja bijaše sigurno ocat, ali ju je blažilo ulje. Mi toga ne shvaćamo, jer smo odviše zadahnuti zemaljskim duhom. Posramljuju nas eto djeca, u kojima je duh Božji. Tužimo se, mrmljamo i prkosimo, kad nam dragi Bog pošalje križeve. Vrlo smo osjetljivi na sve, što nas stigne, uvijek bismo htjeli biti ovijeni u svilu!

*

Križem zaslužujemo nebo. Bolesti, napasti i trpljenja i to su križevi, koji nas vode u nebo. Brzo će proći zemaljski život sa svim svojim patnjama. Pogledajmo svece, koji su već u nebesima ... Dragi Bog ne zahtijeva od nas tjelesno mučeništvo. On traži samo mučeništvo srca i volje. Naš je uzor božanski Spasitelj. Uzmimo zato svoj križ na se i slijedimo ga. Radimo poput Napoleonovih vojnika. Jednom su morali preko nekoga mosta, na koji bijahu upereni topovi, i nitko se nije usudio preko mosta. Tada Napoleon uze barjak, i pođe prvi preko mosta, a svi ostali nagrnuše za njim. Učinimo i mi tako i pođimo za dragim Spasiteljem, koji ide s križem pred nama.

*

Križ su nebeske ljestve. Kako je utješno trpjeti, kad nas vidi Bog, pa možemo na večer pri ispitivanju savjesti reći: Sretna si, dušo moja, jer si danas bila dvije ili tri ure slična Isusu Kristu; bila si zajedno s njim bičevana, trnjem krunjena i razapeta. O, koliko će biti to blago za smrt! Ugodno će biti umrijeti, ako budemo živjeli s križem.

*

Morali bismo trčati za križem, kao lakomci za novcem. Jedino nas križevi mogu osigurati za sudnji dan. Veselit ćemo se na sudnji dan, što smo trpjeli, ponosni ćemo biti, što bijasmo ponizivani, a naše žrtve bit će jedino naše bogatstvo.

*

Ako vas tko zapita: »Što moram činiti da se obogatim?« — »Raditi!« reći ćete. A hoćemo li doći u nebo, moramo trpjeti. Bog nam kaže put po Simonu Cirenejcu, koji zove svoje prijatelje, da mu pomognu nositi križ. Bog hoće, da svoj pogled ne odvraćamo nikada od križa. Zato ga stavljamo u kuće, na puteve, raskršća i brda, da promatrajući ga sjetimo se koliko nas je Bog ljubio.

*

Križ obuhvaća svijet, jer gleda na sve četiri strane svijeta. Za svaku je jedan dio određen. Križevi su na putu u nebo kao čvrsti kameni most, koji vodi preko rijeke. Kršćani, koji ne trpe, prelaze rijeku po slabom mostu, i uvijek su u strahu, da im se ne sruši pod nogama.

*

Tko ne ljubi križ, može se doduše spasiti, ali će biti kao malena zvijezda na nebu. Tko se pak za dragoga Boga borio i trpio, sjat će kao sjajno sunce. Preobraze li se naši križevi u plamenu ljubavi, slični su hrpi trnja, koju bacimo na oganj, i ona izgori, a ostane samo pepeo. Trnje je tvrdo i oštro, ali je pepeo mekan.

*

Metni zreo grozd u tijesak, iscurit će sladak sok. I naša duša pod pritiskom križa daje sok, koji nas krijepi i hrani. Jesmo li bez križa, suhi smo; nosimo

li bilo kakav križ s pouzdanjem, ćutimo slatkoću, kao da smo već u nebu. S nama je i dragi Bog i bl. Djevica i svi sveci.

*

Nevolje nas vode do podnožja križa, a križ nas dovodi pred nebeska vrata. Hoćemo li prispjeti onamo, moramo ići uzbrdice, biti poniženi, prezreni i pogaženi. U ovoj dolini suza sretni su samo oni, koji usred patnja sačuvaju mir srca, jer oni kušaju radost djece Božje. Sva su trpljenja slatka, ako trpimo sjedinjeni s Isusom.

Promatrajte dobro život svetaca, gledajte put, kojim su oni išli. Kad nijesu imali ništa trpjeti, mišljahu, da su nesretni i da ih je Bog zapustio.

PISMO PRIJATELJIMA KRIŽA.

(Blaženi Grignion Montfortski*.)

Mili prijatelji križa! Danas, zadnji dan mojih duhovnih vježba, ostavljam svoju samoću, ali ću prije naslikati nekoliko laganih križevih strjelica na ovom papiru i njima raniti vaša srca. Da naoštrim ove strelice, bio bih pripravan umočiti pero umjesto u crnilo u krv moga srca. Ali, jer to nije moguće, zato neka duh Boga živoga bude život, snaga, duša i sadržaj mojega pisma. Njegovo pomazanje neka je moje crnilo, a njegov božanski križ moje pero, a vaše srce moj papir.

*

*) LJUDEVIT MARIA GRIGNION MONTFORTSKI rodio se oko godine 1673. u francuskoj provinciji Bretanji. Godine 1700. postao je svećenikom, pa je čudesno revnovao za spasenje duša. Veoma je mnogo morao trpjeti od svećenika Jansenista. Kada je godine 1704. htio u Rennesu obdržavati misije, uskratiše mu jansenistički svećenici crkve, tako da nije nigdje mogao propovijedati. Osuđen tako na šutnju, obavljao je deset dana duhovne vježbe, a u to je vrijeme osobito razmatrao otajstvo križa.

Zadnji dan duhovnih vježba napisao je divno pismo »Prijateljima križa«. Nema skoro pisca tokom kršćanskih stoljeća, koji je bolje obradio uzvišeni i otajstveni predmet muke i križa, nego što ga je obradio bl. Ljudevit Montfortski. U samostanima trapista neprestano razmatraju ovo vatreno pismo, a osobito rado ga davaju čitati onima, koji obavljaju duhovne vježbe. Umro je na glasu svetosti 28. aprila 1716., jedva 43 godine star. Papa Leon XIII. proglasi ga 22 .januara 1888. blaženim, dok je Kongregacija za svete obrede izjavila već godine 1853., da u njegovim spisima nema nikakovih zabluda.

Vi ste, prijatelji križa, sabrani kao vojnici da navaljujete na svijet; da ne uzmičete pred njim iz straha, da budete pobijeđeni. Vi morate biti jaki i hrabri vojnici na bojnom polju, da ne uzmaknete ni pedalj natrag, a još manje da bježite! U red! Borite se hrabro! Sjedinite se u savez duša i srdaca. Taj je savez mnogo jači i strašniji za svijet i pakao, nego li unutarnja obrambena sila i čvrsto ujedinjene države proti vanjskim njezinim neprijateljima. Vragovi se sjedinjuju, da vas upropaste: sjedinite se i vi, da ih pobijedite; škrtci se sjedinjuju, da steku i nagrnu zlata i srebra: složite se i vi u radu, da stečete blago vječnosti, koje je skriveno u križu; sjedinjuju se raspuštena djeca svijeta, da se vesele: sjedinite se i vi da trpite. Vi se zovete prijatelji križa. Uzvišeno li je ovo ime! Rado vam priznajem, da sam tim imenom oduševljen i gotovo zabliješćen. Ono je sjajnije od sunca, uzvišenije od neba, slavnije i ljepše od najkrasnijih naslova i imena careva i kraljeva. Veliko je ime Isusa Krista, pravoga Boga i čovjeka; dà, to mora biti jedino pravo i jasno ime svakoga kršćanina!

Ali kolikogod me oduševljava sjaj njegov, toliko se bojim njegove težine. Kolike li nepropustive i teške dužnosti uključuje ovo ime, kad ih Duh Sveti izriče ovim riječima: »Izabrano pleme, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, otkupljeni narod«. Između deset tisuća, koje žive po svojim sjetilima i samo po svojoj glavi, prijatelj križa od Boga izabrani čovjek, da postane božanski, uzvišen nad razum. Provodi život posve protivan sjetilima u svijetlu čiste vjere i žarke ljubavi prama križu. Prijatelj je križa svemožan kralj i junak, koji slavi pobjedu nad đavlom, svijetom i pûti. Slavi pobjedu ljubavlju, kojom ljubi poniženja, pobjeđuje oholost sotone; ljubavlju prama siromaštvu svladava škrtost svijeta; ljubavlju kojom ljubi trpljenje, ubija sjetilnost pûti. Prijatelj je križa svet čovjek, rastavljen od svega vidljivoga. Srce je njegovo uzvišeno nad sve ništetno i prolazno, put njegov vodi u nebo, na zemlji boravi samo kao stranac i došljak i ne poklanja joj svoga srca; promatra je posvema ravnodušno, pače je prezirno gazi nogama. Prijatelj je križa dragocjeni plijen Isusa Krista, koji je bio zajedno sa majkom razapet na Kalvariji. On je Benjamin, sin boli, rođen u njegovom bolnom srcu, proizašao iz njegova ranjenoga boka i još rumen od njegove krvi. Rođen u ovakvim bolima, želi jedino križ, smrt svijetu, tijelu i grijehu, da uzmogne već ovdje na zemlji biti sakriven u Bogu. Napokon je savršeni prijatelj križa, pravi Kristonosac, što više drugi Isus Krist, tako da u istinu može reći sa apostolom »Ja živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni«. (Gal. 2, 20.)

*

Budite, dragi prijatelji križa, po vašim djelima ono, što kazuje vaše veliko ime! Želite li barem iskreno i s čvrstom voljom takovi postati milošću Božjom, u sjeni križa, na Kalvariji i po zaštiti Majke Božje? Upotrebljavate li zato sva nužna sredstva? Jeste li pošli uskim i trnovitim putem na Kalvariju, koji je pravi put života? Nijeste li možda i neopazice krenuli širokim putem svijeta, što je put propasti? Znate li, da ima jedan put, koji se čini čovjeku ravan i siguran, a ipak vodi u smrt? Razlikujete li također dobro glas Božji, našega Spasitelja i njegove milosti i glas svijeta i naravi? Čujete li dobro glas Boga, našega dobroga Oca, koji poslije onoga trostrukoga jao, što ga je izrekao nad onima, koji slijede požude ovoga svijeta ... »Jao, jao, jao stanovnicima zemlje« .... vama pak raskriljenih ruku i pun ljubavi dovikuje: »Odijeli se od njih iza-

brani moj narode«. Predragi prijatelji križa moga Sina, odijelite se od sinova svijeta, koji su prokleti od moga Veličanstva, isključeni od moga Sina, a osuđeni od Duha Svetoga. Ne sjedajte na njihove okužene učiteljske stolice, ne vijećajte s njima, i ne ustavljajte se na njihovim putevima. Bježite iz sredine velikoga sramotnoga Babilona, slušajte samo glas i slijedite samo stope moga preljubljenoga Sina, kojega vam dadoh, da bude vaš put, istina, život i vaš uzor: »Njega slušajte!«, preljubljenoga Isusa, koji vam opterećen svojim križem dovikuje: »Dođite za mnom! — »Tko ide za mnom, ne hoda u tami! Uzdajte se, ja sam pobijedio svijet.«

*

Gledajte, draga braćo, dvije stranke, koje se bore neprestance međusobno: jedna je Isusa Krista, a druga je stranka svijeta. Desno su sljedbenici našega miloga Spasitelja, koji ih vodi prama nebu uskim putem, koji je danas više no igda suzila pokvarenost ovoga svijeta. Na čelu te povorke prvi je naš dobri Učitelj bosonog, okrunjen trnovom krunom, izranjen i krvava tijela. Nosi teški križ. Malo ih ide za njim; zato su ustrajniji da izdrže do kraja. Njegov blagi glas ne čuje se u buci ovoga svijeta. Mnogi nijesu toliko jaki, da ga slijede u njegovom siromaštvu, bolima, poniženjima i drugim križevima, koje i mi nužno moramo nositi danomice cio život dok smo u njegovoj službi. Lijevo je stranka svijeta, ili đavla, koja je, prividno, mnogobrojnija, ljepša i sjajnija. U njoj je cio šareni svijet. Premda su putevi širi i ugodniji, ipak je zbog mnoštva gužva velika, što se cvjetnim putevima bijesno valja poput bujice. Ovi su putevi posuti cvijećem, obrubljeni zabavama i po-

kriveni zlatom i srebrom. Zamamni su, pa kako da ne pođu za njima ljubitelji mekoputnosti?

*

Maleno stado koje slijedi Isusa na desno, govori samo o suzama, pokori, molitvama i preziranju svijeta. Često se čuju jecanjem isprekidane riječi: »Dajte da trpimo, plačemo, postimo i molimo, pustite nas da budemo u skrovitosti, ponizni, siromašni i umrtveni samozatajom, jer tko nema duha Kristova, t. j. duha križa, nije Kristov. Oni, koji su Kristovi, razapeli su tijelo svoje zajedno sa požudama. Da ne budemo prokleti, moramo i mi nalikovati našemu uzoru Isusu Kristu. Jedan drugoga moramo sokoliti i poticati na hrabrost i postojanost. Ako je Bog uz nas, među nama i pred nama, tko će biti proti nama? Onaj, koji je u nama, jači je od đavla, koji svijetom šeće. Nije sluga nad gospodarom! Kratak čas žalosti, pribavlja nam vječnu slavu. Malo je izabranih! Samo duhom hrabri i oni, koji rado trpe, osvajaju silom nebo. Okrunjen će biti samo onaj, koji se borio zakonito po evanđelju, a ne po modi i shvaćanju svijeta. Borimo se dakle hrabro, trčimo brzo, da što prije stignemo cilju i dobimo krunu.

Ovo je dio riječi Božjih, kojima se potiču međusobno prijatelji križa.

Sinovi svijeta, da se što jače utvrde u svojoj zlobi i opakoj postojanosti, dovikuju si danomice: »Život, život; mir, mir; veselje, veselje; jedimo, pijmo, pjevajmo, plešimo, igrajmo i zabavljajmo se! Bog je dobar! Nije nas stvorio zato, da nas rine u vječno prokletstvo; ne zabranjuje nam Bog, da se veselimo; ne će nas prokleti radi toga; ostavimo se skrupula: ne ćemo propasti! . . .«

*

Zamislite, draga braćo, da vas ovaj čas gleda naš dobri Isus i svakomu pojedinomu govori: »Gle, gotovo me ostavlja cijeli svijet na kraljevskom putu križa. Slijepi idolopoklonici rugaju se mome križu misleći, da je ludost; okorjeli se Židovi ljute na nj, jer da je kamen smutnje i sablazan; odmetnici ga kidaju i razbijaju; svakomu je slobodno prezirati ga! Na žalost moram reći, da mi je najteža bol, jer su me moja vlastita djeca, koju sam uzgojio na vlastitom srcu i poučavao u mojoj školi, ta moja uda, koja sam oživio mojim duhom, toliko zanemarila i prezrela, te postadoše neprijatelji moga križa. Zar i vi hoćete otići, koji ste još ostali kraj mene, i ostavljate moj križ, kao i djeca ovoga svijeta? Zar ćete i vi, poput ovoga svijeta, prezreti moj križ, i gramziti za bogatstvom? Zar ćete se i vi ugibati patnjama moga križa, a hlepiti za častima? Mnogi su mi na oko prijatelji, koji govore i javno da me ljube, a u istinu me mrze, jer ne ljube moj križ; mnogi prijatelji sjede za mojim stolom, ali malo ih je, koji rado nose moj križ.

*

Na ovaj ljubezni poziv Isusa Krista, dignimo se nad same sebe, ne dajmo da nas ko Evu zavedu naša sjetila; gledajmo jedino na začetnika i dočetnika naše vjere, Isusa Krista, raspetoga. Izbjegavajmo zlu požudu pokvarenoga svijeta, a ljubimo Isusa Krista savršeno t. j. u križevima svake vrsti. Razmatrajmo često one riječi našega ljubljenoga Učitelja, koje kriju u sebi svu savršenost kršćanskoga života: »Tko hoće doći za mnom, neka nadvlada sama sebe, uzme križ svoj i neka me slijedi«.

*

Isus kaže: »Ako tko«, a ne više njih, da označi da će biti malen broj izabranih, koji će htjeti biti slični Isusu Kristu raspetom u nošenju svoga križa. Taj je broj tako malen, da bismo od boli svisnuli, kad bi nam bilo dano da ih poznamo. Toliko ih je malo, da, kad bi prave nosioce križa htio sabrati, morao bi im doviknuti, kako je nekoć prorok doviknuo: »Dođite jedan po jedan!«

»Ako tko hoće«, to jest ako ima istinsku i potpunu volju, koju ne pokreće narav, običaj, samoljublje, interes ili obzir ljudski, nego posebno milost Duha Svetoga, koju ne prima svaki: »Nije dano svakomu, da razumije ovo otajstvo«.

*

Čovjek, koji se hoće popeti na Kalvariju i usred svoje zemlje dati se sa Isusom razapeti na križ, mora biti odlučan junak, koji prkosi svijetu i paklu, svojemu tijelu i svojoj vlastitoj volji, što više pripravan sve ostaviti, sve poduzeti i sve trpjeti za Isusa Krista. Znajte, dragi prijatelji križa, da oni među vama, koji nijesu tako odlučni, idu samo na jednoj nozi, lete samo jednim krilom i nijesu dostojni biti u vašoj sredini, jer nijesu vrijedni, da se zovu prijateljima križa, kojega moramo sa Isusom ljubiti, velikodušno i svoljkom srčanošću. Polovična volja mogla bi, poput šugave ovce, pokvariti cijelo stado. Ima li među vama koja takva, koja je ušla u vaš ovčinjak kroz opaka vrata svijeta, istjerajte je u ime Isusa Krista raspetoga, kao vučicu, koja je prodrla među ovce.

»Ako tko hoće za mnom«, koji sam se tako ponizio, uništio, da sam postao sličniji crvu nego li čovjeku; koji sam došao na svijet samo zato, da obujmim križ, da ga usadim usred svoga srca, zavolim od rane svoje mladosti, da cijeli svoj život žeđam za njim, da ga radosno nosim i da mi je miliji nego li

sve radosti nebeske i zemaljske, i koji napokon nije sam bio zadovoljan prije, nego što sam umro u njegovom tvrdom zagrljaju (na križu). — Ako tko dakle hoće za mnom, neka se kao i ja hvali samo siromaštvom, poniženjima i trpljenjem moga križa; neka zataji samoga sebe!

*

Neka su isključeni iz društva pravih prijatelja križa oni oholi nosioci križa, mudraci svijeta, veliki geniji i jake duše, koje su poradi svoga znanja tvrdoglave i znanjem se nadimlju; daleko neka budu oni silni brbljavci, koji mnogo viču, a ne donose nikakvih plodova osim onih svoje taštine; daleko neka budu one p o b o ž n e o h o l i c e, koje imaju uvijek u ustima onu oholu riječ: n i j e s a m p o p u t o s t a l i h, koji ne mogu trpjeti prekoravanja, a da se ne ispričavaju, poniženja, a da se ne uzvisuju, navale, a da se ne brane. Brižno se čuvajte da primite u svoje društvo takove delikatne i osjetljive duše, koje se boje svakoga i najmanjega uboda igle; koje u najmanjoj boli viču i tuže se, a nijesu nikada okusile pokorničke haljine ni biča ni drugih pokorničkih muka, a svoje mušičave pobožnosti miješaju sa oličenom i razmaženom osjetljivošću i mekoputnošću, da svijetu omile.

»N e k a u z m e k r i ž s v o j!« — S v o j. Neka takav čovjek ili takova žena radosno i s ljubavlju zagrli i nosi na vlastitim ramenima svoj križ, ne tuđi. S v o j k r i ž, što mu ga je pripravila moja mudrost po težini, mjeri i broju; s v o j k r i ž, koji sam ja vlastitom rukom i najvećom točnošću četverostruko izmjerio: naime njegovu debljinu, duljinu, širinu i dubinu; s v o j k r i ž, koji sam mu izrezao tek iz maloga dijela onoga križa, koji sam nosio na Kalvariju iz prevelike ljubavi prema njemu; s v o j k r i ž, koji je uopće najveći dar, što ga mogu na zemlji darovati

svojim odabranicima; s v o j k r i ž, kojemu je težina gubitak zemaljskih dobara, poniženja, preziranja, boli, bolest i duševne patnje, što ih mora iz ruke moje providnosti primati svaki dan do svoje smrti; s v o j k r i ž, kojemu je duljina određeni broj mjeseci i dana, u kojima je potišten radi klevete, satrt bolešću u krevetu, spao na prosjački štap, prisiljen da bude izvrgnut mnogim napastima, suhoći, osamljenosti; s v o j k r i ž, čiju širinu čine ogorčavanja rodbine, prijatelja i služinčadi; napokon s v o j k r i ž, kojemu je dubina najtajnija patnja, koja će ga opteretiti, a da ga neće utješiti stvorovi, pače će ga ostaviti i sa mnom se složiti, da mu oteščaju boli.

*

N e k a u z m e k r i ž, nipošto vuče ili strese; neka ne odreže ništa od njega i neka ga ne skriva, već neka ga nosi visoko uzdignuta. Neka ne bude nestrpljiv; neka se ne tuži; neka ga nosi, a da ne oda bol; neka ne mrmlje; neka se ne srami i neka ga nosi, a da se ne obazire na ljude. Neka ga stavi na svoje čelo i govori sa sv. Pavlom: »N e k a j e d a l e k o o d m e n e d a s e č i m e d i č i m o s i m k r i ž e m G o s p o d i n a n a š e g a I s u s a K r i s t a«, moga Učitelja. Neka ga nosi na svojim ramenima poput Isusa Krista, da mu križ bude oružje pobjede i žezlo njegova gospodstva. Napokon neka ga iz ljubavi usadi u svoje srce, da ga pretvori u goruću trnov grm, koji će danju i noću gorjeti najčišćom ljubavi prama Bogu i neće nikada izgorjeti.

*

K r i ž, neka ga nosi, jer ništa nije tako nužno, tako korisno, slatko i slavno, kao nešto trpjeti za Isusa Krista. U istinu, dragi prijatelji križa, svi ste vi grešnici; nema među vama nijednoga, koji nije

zaslužio pakao, ja više nego itko drugi. Naši grijesi moraju biti kažnjeni, bilo na ovom bilo na drugom svijetu. Kazni li nas Bog za našega života na zemlji, neće ih kazniti na drugom svijetu; jesmo li sporazumni s tim da nas Bog kazni za života, tada će kazna biti blaga, kaznit će nas milosrđe, koje vlada na ovom svijetu, a ne stroga pravda; bit će kazna lagana i prolazna, pratit će je slatkoća i zasluge, a u vremenu i vječnosti nagrada. Odgodi li Gospodin zasluženu kaznu za naše grijehe, koju smo zaslužili i koja je nužna za vječnost, tada će nas kazniti ognjem i krvlju osvetna pravednost Božja. Strašna kazna, neizreciva, nepojmljiva, bez sućuti, utjehe, zasluga, granica i kraja. Jest, vječna. Jedan smrtni grijeh, koji si počinio u času, ona grešna i svojevoljna zla misao, koju si davno zaboravio, ili riječ, koju je odnio vjetar, ono na očigled neznatno djelo, koje je trajalo tako kratko vrijeme, a nijesi okajao; bit će kažnjeno kroz cijelu vječnost sa đavlima u paklu, tako dugo dok će Bog biti Bog, a da se Bog neće smilovati tvojim strašnim mukama, tvojim uzdasima i suzama, koje bi mogle i pećine raskoliti. Uvijek trpjeti bez ikakve zasluge, milosrđa i kraja! Jao, mislimo li mi na to, kad nas snađe križ na ovome svijetu? Kako smo sretni, kad još možemo vječnu kaznu bez zasluga zamijeniti prolaznom i punom zasluga, ako nosimo ustrpljivo svoj križ! Kolikim smo samo grijesima sagriješili, za koje ćemo morati poslije kajanja i iskrene ispovijedi trpjeti u čistilištu kroz čitave godine, jer se u ovom životu zadovoljismo sa nekoliko lakih pokora! Podmirimo Bogu dugove dok smo na ovom svijetu, noseći rado svoj križ. Na drugom svijetu morat ćemo sve do posljednje nepotrebne riječi platiti. Kad bi nam bilo moguće oteti đavlu knjigu smrti, u kojoj je zabilježio sve naše grijehe i kaznu, koju smo zaslužili za njih, našli bismo, da smo zaduženi golemim dugom. Tada bismo radosno trpjeli na ovom svijetu godine i godine radije, nego li samo i jedan jedini dan u vječnosti.

*

Ne laskajte si, moji prijatelji križa, da ste već prijatelji Božji ili da hoćete biti prijatelji Božji! Odlučite dakle piti kalež, koji i onako morate piti, da postanete prijatelji Božji: »Pili su kalež Gospodinov i postadoše prijatelji Božji«. Mezimče je Benjamin imao kalež, a njegova braća samo pšenicu; učenik, ljubimac Isusov, imao je Srce njegovo, pošao je za njim na Kalvariju i pio je iz kaleža. Možete li i vi piti kalež? Dobro je željeti slavu Božju, ali ako se ne odlučimo da sve trpimo, onda neznamo što želimo! Zato nam se dovikuje: morate okušati mnoge nevolje! Nije moguće unići u kraljevstvo nebesko nego nakon mnogih križeva i nevolja. Vi se hvalite, da ste djeca Božja, ali i hvalite se udarcima, kojima vas bije ovaj dobri Otac, i od kojih vas ni u buduće neće poštedjeti, jer On kazni svu svoju djecu i radi tuđih grijeha. Ako vi nijeste među njegovom dobrom djecom, tada ste, kaže sv. Augustin, odbačeni. Svaki tko ne uzdiše na ovom svijetu poput putnika i tuđinca, ni na drugom se svijetu ne će veseliti kao nebeski građanin, veli sv. Augustin. Ne pošalje li vam Bog Otac od vremena do vremena po koji križ, to je dokaz da se na vas nešto ljuti ili da ne misli više na vas. Tuđinci ste mu postali i pastorčad, koja ne zaslužuje ni njegove nje-ge ni ukora, jer nema prava na očevu baštinu.

*

Prijatelji križa, učenici raspetoga Boga, pogani ne poznaju otajstvo križa; Židovi ga zabacuju, krivovjerci i zli katolici od njega bježe. Kad je tako, na-

učite se ovo otajstvo poznavati u školi Isusa Krista, jer ga tu možete jedino upoznati. Uzalud ćete tražiti po svim akademijama staroga svijeta makar samo jednoga filozofa, koji bi naučavao ovu nauku; badava ćete pozvati u pomoć i razum i sjetila: ovo otajstvo može vas naučiti jedino Isus Krist svijetlom svoje blagotvorne milosti. Usavršite se dakle u ovoj uzvišenoj znanosti pod vodstvom tako velikoga Učitelja, pa ćete dokučiti i sve znanosti, jer ona savršeno krije u sebi sve ostale. To je naša naravna i vrhunaravna filozofija, božanstvena i otajstvena teologija, naš kamen mudraca, koji preobražava strpljivošću najsuroviju kovinu u drago kamenje, najstrahovitije boli u slast, siromaštvo u bogatstvo, a poniženja u čast.

*

Među vama je najmudriji onaj, pa neznao inače ni prvih slova, koji zna najbolje nositi svoj križ. Čujte velikoga sv. Pavla, koji nakon svoga povratka iz trećega neba veli, da ništa drugo nezna i ne želi znati osim Isusa Krista raspetoga. Raduj se dakle i ti, siromašni čovječe i radniče, siromašna ženo bez talenta i znanosti, znadeš li veselo trpjeti, jer tada znadeš više od najučenijeg doktora, koji nezna trpjeti. A zašto moramo ovako trpjeti? Glava naša krunjena je trnjem, a zar udovi da budu cvjetnim vijencem urešeni! Glavu su pljuvali i nabacivali se blatom na križnom putu, a zar udovi da se ovijaju svilom i kadifom i mirisavom mašću? Glava nema jastučnice, da počine, a zar da se udovi valjaju po mekanom perju! To bi bilo naopako. Zato, dragi moji drugovi križa, ne varajte se: oni kršćani, koje vidite svagdje obučene po modi, fino urešene i uobražene do smiješnosti, nijesu pravi učenici, ni pravi udovi Isusa Krista raspetoga. Vi biste pogrdili ovu trnjem okrunjenu glavu i istinu svetoga evanđelja, kad biste drugačije mislili. Bože moj, koliko ima nazovi kršćana, koji se grade udovima Kristovim, a životom ga izdavaju i proganjaju, jer dok se rukom križaju, dotle su mu u duši kivni neprijatelji. Živiš li istim životom kao Isus Krist, tvoja trnjem okrunjena glava, tada budi spreman na trnje, bičeve, čavle, u kratko na križ, je učenik ako hoće biti sličan učitelju treba da trpi kao i učitelj. Kada bi i tebi nebesa, kao sv. Katarini Sijenskoj, ponudila jednu krunu od ruža a drugu od trnja, bez promišljanja izaberi za sebe poput nje trnovu krunu i pritisni je na svoju glavu, da budeš sličan Isusu Kristu.

*

Vi dobro znate, prijatelji moji, da ste hram Duha Svetoga. Jednom će i vas Gospodin, Bog ljubavi, upotrebiti kao živo kamenje za gradnju nebeskoga Jeruzalema. Budite dakle pripravni, za života otesani i izvajani kladivom križa, da ne ostanete sirov kamen, koji nam ne služi ni za što, već ga bacamo daleko od sebe. Čuvajte se, da se ne opirete kladivu, koje vas teše, pazite na ruku, koja vas okreće i na dlijeto, kojim vas vaja. Moguće da hoće ovaj ljubazni i okretni majstor iz vas istesati jedan od prvih kamena temeljaca za svoju vječnu zgradu, ili jedan od najljepših kipova u svom nebeskom hramu. On, jer vas ljubi, iskusan je i zna što radi; pustite mu nek radi po miloj volji. On udara sigurno i s ljubavlju, a ne promašuje cilja, nego samo onda, kada se ti otimlješ, radi nestrpljivosti. Duh Sveti uspoređuje križ čas sa sitom što čisti dobru pšenicu od slame i nečistoće. Kao što sito baca pšenicu amo i tamo, pusti i ti Gospodinu da te vije. Čas opet Duh Sveti prispodablja križ sa ognjem, koji žestinom svoga plamena ništi rđu gvožđa. Naš Gospodin je ogan, koji prož-

dire, oganj, koji ostaje po križu u duši zato, da je čisti, ali nipošto uništi, kao nekoć gorući grm. Čas opet prispodablja križ sa peći, u kojoj se čisti suho zlato, dok nevaljanog nestaje u ognju i dimu. Pravi se prijatelji križa čiste u ognjenoj peći tegoba i napasti svojom strpljivošću, a njegovi se neprijatelji svojom nestrpljivošju i mrmljanjem gube u dimu.

*

Dragi moji prijatelji križa, pogledajte veliku gomilu svjedoka, koji šuteći potvrđuju, što vam govorim. Letimice sjetite se pravednoga Abela, kojega je ubio brat; pravednika Abrahama, tuđinca na zemlji; pravednika Lota, koji je bio prognan iz svoje domaje; Jakova, koga proganja brat; Tobiju, koji je oslijepio; Joba, koji osiromašen bio je ponižen i ranjav od glave do pete. Sjetite se apostola i tolikih mučenika, koji su prolili svoju krv; spomenite se prognanih i odbačenih djevica i ispovjednika, koji svi kliču sa sv. Pavlom: »Pogledajte na našega dobroga Gospodina Isusa, početak i svršetak naše vjere, koji je izabrao trpljenje da po križu uniđe u slavu svoju«.

Spomenite se, da je nježno i nedužno srce blažene Gospe, kraj Isusa, probo mač boli, premda je bila čista od istočnoga i svakoga osobnoga grijeha. Zar ne vidite, da naša trpljenja, prama trpljenju svetaca nijesu upravo ništa. Pa zar poslije svega toga ima itko, koji ne bi htio nositi križa? Mi bismo morali, ako ljubimo Krista, pohrliti onamo, gdje nas čeka križ! Tko da ne usklikne sa svetim mučenikom Ignacijem: »Neka trpim oganj, muke, životinje i sve muke đavla neka navale na mene, samo da što prije budem sa Isusom Kristom!«

*

Ako nećete da strpljivo trpite i odano nosite svoj križ, kao odabranici, tada ga morate nositi kao zabačeni neprestanim mrmljanjem i nestrpljivošću. Slični ćete biti onim životinjama, koje su ričući vukle kovčeg zavjetni. Dogodit će vam se isto što i zlom razbojniku, koji je sa visine križa pao u jaz pakleni. Ova prokleta zemlja, na kojoj mi živimo, ne rađa blažene, već trpljenjem postaju blaženi; u ovoj zemlji tmine, ne vidimo jasno, na ovom uzburkanom moru ne možemo ploviti mirno, napastima se ne možemo ukloniti bez borbe i ozlijeda, jer je zemlja zasađena trnjem. I odabrani i odbačeni moraju, htjeli ne htjeli, nositi svoj križ dok su živi.

Dakle ne trpite li radosno poput Isusa Krista, ili strpljivo poput dobroga razbojnika, tada morate trpjeti kao što je trpio zli razbojnik. I ako nećete, morate do dna iskapiti najgorči kalež bez ikakve zasluge, a k tomu okusiti svu težinu svoga križa, bez nade, da će vam Isus pomoći, jer vi sami ne ćete da vam pomogne. Osim toga morate još nositi i drugi teret, što ga đavao dodaje vašemu križu, a to je nestrpljivost, na koju vas navodi. I jer ste na ovoj zemlji drzeviti bili poput zlog razbojnika, to ćete morati zajedno s njim muku mučiti u paklenom ognju. To je plaća nestrpljivosti u podnašanju križeva.

*

Naprotiv, ako trpite, kako Bog hoće, tada vam križ postaje slatki jaram, što ga s vama nosi Isus Krist; pretvara se u dva krila duše, kojima se diže u nebesa; postaje jarbol lađice, koja vas sretno vodi u luku spasenja. Nosite li svoj križ ustrpljivo, to ćete u sjaju ovoga križa, naći svijetlo u mnogoj duševnoj tami. Nosite li svoj križ veselo, to će vas raspaliti oganj božanske ljubavi, jer nitko ne može čisto i sa-

vršeno ljubiti Spasitelja, ako ne trpi. Ruže se beru samo među trnjem; križ je podloga ljubavi Božje, kao drva ognju. Spomenite se lijepe riječi iz »Nasleduj Krista«: »Što više sile nanosiš sam sebi strpljivim trpljenjem, to ćeš više napredovati u ljubavi Isusa Krista.«

Ne očekivaj ništa veliko od onih razmaženih i lijenih duša, koje odbijaju svaki križ od sebe. Takova je duša zapuštena zemlja, koja rađa samo trnje, jer je nije mudar orač uzorao, razrahlio i prekopao; ona je stajaća, smrdljiva voda, koja nije ni za pranje ni za piće. Nosite vaš križ radosno, pa ćete naći u njemu pobjedonosnu moć, kojoj ne samo što se neće moći oduprijeti vaši neprijatelji, nego ćete u njemu okušati izvanrednu slast. Jest, braćo moja, najljepše veselje na zemlji jest da možemo nešto trpjeti za Isusa Krista. Pitajte sve svece i oni će vam odgovoriti, da nijesu nikada imali veće radosti za svoju dušu, nego kad su trpjeli veće muke. »Neka navaljuju na mene sve muke đavla, govorio je sveti mučenik Ignacije. »Trpjeti ili umrijeti« reče sv. Terezija. »Ne umrijeti, nego trpjeti«, klicala je sv. Magdalena de Pazzi. »Trpjeti i raditebe, o Isuse, biti preziran«, tako je govorio sv. Ivan od Križa, a tako govorahu i mnogi drugi sveci. Vjerujte, prijatelji moji, kada trpimo rado radi Boga, tada nam križ nosi svakovrsne radosti. Radost, koju crpemo iz križa, mnogo je veća od one siromaka, koga smo obasuli najvećim bogatstvom; veća od radosti seljaka, koga uzvisiš na prijestolje; trgovca, koji steče milijune; veća od radosti vojskovođe, koji slavno pobijedi i veća od radosti zarobljenika, kojega riješe okova.

*

Radujte se dakle i veselite, ako vam Bog pošalje križ, jer time stičete najveće dobro, koje je na nebesima, t. j. samoga Boga. Kada biste to temeljito spoznali, dali biste čitati svete Mise, vršili biste devetnice na grobovima svetaca, hodočastili daleko poput svetaca, samo da isprosite od Boga ovaj božanski dar. — Svijet naziva križ ludošću, sramotom, bedastoćom, nepromišljenošću i nerazboritošću! Pustite neka govore slijepci. Njihova sljepoća, kojom kao zli ljudi gledaju križ, dio je naše slave svaki put, kada nam prezirom ili progonom priprave bilo kakav križ; oni nam darivaju dragulje, uzdižu nas na prijestolje, krune nas lovor-vijencima. Što govorim? Čujte sv. Ivana Hrizostona: »Sva bogatstva, sve časti, sva žezla, sve najsjajnije krune careva i moćnika nijesu ništa, ako ih usporedimo sa ljepotom i slavom križa; on nadvisuje slavu apostola i evanđelista«. — Rado bih ostavio nebesa, da smijem birati, veli ovaj Duhom Svetim nadahnuti svetac, da mogu nešto trpjeti za Boga, koji je na nebesima. Volio bih zatvore i tamnice nego nebesko prijestolje. Ne bih toliko žudio za slavom serafina, koliko za najvećim križevima. Ne cijenim toliko dar čudesa, kojima se izgone đavli, potresuju elementi, zaustavlja sunce, uskrisuju mrtvi, koliko čast trpljenja. Petar i Pavao su sa svojim okovima u tamnici slavniji nego li kada bivaju uzneseni u treća nebesa ili kad primaju ključeve nebesa. Uistinu — zar nije križ dao Isusu ime nad sva imena, da se u Imenu Isusovu prigibaju sva koljena na nebesima, na zemlji i pod zemljom!«

*

Slava je osobe, koja pravo trpi, tako velika, da je nebesa, anđeli i ljudi i sam Bog radosno promatraju,

kao najkrasniju pojavu, i kada bi sveci išta zaželjeli, bilo bi to da se povrate na zemlju, da nose bar koji križ. Kada je ta slava već na zemlji tako velika, kolika će biti istom ona, koju zaslužuje križ na nebu! Tko će ikada moći protumačiti vječnu veličinu slave, koju rađa u nama jedan jedini čas, koji smo dobro nosili križ. Tko da pojmi istom veličinu slave, kojom rađaju u nebesima križevi, koje smo nosili cijelu godinu, ili mnoštvo križeva, koje smo nosili cijeli život? Uistinu, dragi moji prijatelji križa, nebo vas pripravlja za nešto velika, veli jedan veliki svetac, jer vas Duh Sveti sjedinjuje s križem, od kojega s najvećom bojazni bježi cijeli svijet. Bog vas hoće u istinu toliko učiniti svecima, koliko ste prijatelji krža, ostanete li vjerni svomu zvanju i nosite li križ na pravi način, t. j. poput Isusa Krista.

*

Ali nije dovoljno trpjeti; đavao i svijet imaju također svoje mučenike; moramo trpjeti i svoj križ nositi hodajući stopama Kristovim. »Neka slijedi mene«, t. j. neka nosi križ, kako ga je nosio Isus, i odgovorio nekojim učenicima, koji su došli k njemu

I. Ne nameći si križeve hotimično i vlastitom krivnjom; ne čini zlo, da rodi dobrim; bez posebnoga nadahnuća ne obavljaj loše svoje dužnosti zato, da te preziru ljudi. Dapače moramo nasljedovati Isusa Krista, o komu se kaže, da je sve činio dobro, ne iz taštine ili samoljublja, nego da se dopadne Bogu i predobije bližnjega. Vršite li dobro svoje dužnosti, koliko možete, ipak će vas prezirati, progoniti i pogovarati vam, a sve te nedaće poslat će vam Božja providnost i protiv vaše volje i vašega izbora.

II. Kada biste uradili nešto po sebi indiferentna, a vaš bližnji se poradi toga ljutio, i ako ne s pravom, ne činite toga, eda tako spriječite »sablazan malenih«,

i taj herojski čin ljubavi, koji izvršite tom prigodom, vrijedi više nego li ono, što činite ili hoćete činiti. Ako li je dobro, što činite bližnjemu, nužno ili pače korisno, a poradi toga se bezrazložno ljuti bilo koja farizejska ili zlobna duša, tada pitajte za savjet iskusnoga i mudroga vodiča, da znate, je li ono, što hoćete činiti, uistinu nužno ili bar veoma korisno bližnjemu. Potvrdi li vam, tada to učinite i dalje, pa pustite druge nek govore što hoće, samo ako vas ne priječe u vašem radu, i recite im tom zgodom, što je Isus odgovorio nekojim učenicima, koji su došli k njemu, i rekli mu, da se farizeji sablažnjuju poradi djela njegovih: »Pustite ih, oni su slijepci«.

III. I ako je katkada bilo svetaca ili drugih velikana, koji su molili za križeve preziranja, poniženja, iste tražili, a katkada si ih dapače sami pribavili svojim zasebnim ponašanjem, moramo dobro to upoznati i diviti se izvanrednom djelovanju Duha Svetoga u takovim dušama, pa gledajući ovakovu krepost moramo se istodobno sami poniziti, eda ne poletimo previsoko, jer smo prema ovim brzim orlovima i ričućim lavovima samo plašljivi zecevi i hromi psi.

IV. Vi možete, pače morate moliti, da vam Gospodin udijeli mudrost križa, to više, što je ona slatka znanost iskustva istine, i daje nam gledati najtajnija otajstva u svjetlu vjere, a među ostalima napose otajstvo križa. Ovu znanost postižemo samo s velikim naporima, dubokim poniženjima i revnom molitvom. Trebate li ovaj kneževski duh, koji čini, da hrabro nosimo križ, ovaj slatki i dobri duh, koji djeluje, da nam je i najodurnija gorčina slatka u plemenitijem dijelu duše, ovaj sveti i pravedni duh, koji traži samo Boga, ovu znanost križa, koja sve obuhvaća, ukratko, trebate li ovo neizrecivo blago, kojega dobra upo-

treba čini dušu dostojnom Boga, molite za nj postojano i čvrsto, bez oklijevanja i bez bojazni, pa ćete ga nepogrešivo postignuti, a iskustvom ćete jasno spoznati, kako je moguće moliti, tražiti i okušati križ.

V. Jeste li pogriješili poradi neznanja ili vlastite krivnje, pa si tako naprtili više križeva, ponizite se odmah pred moćnom rukom Božjom, ali se nemojte svojevoljno uznemirivati govoreći u sebi: »Ovo je, o Gospodine, jedna moja nova opačina«. Slijedi li počinjenu pogrešku stopimice i krivnja, primite poniženje poradi nje kao pokoru, a nema li nikakove krivice, neka bude na poniženje vaše oholosti. Često, dà, vrlo često dopušta Gospodin Bog, da njegove najveće sluge, koje su se najviše uzvisile u životu milosti, počinjaju pogreške, koje ih strahovito ponizuju, a to radi toga, da ih ponizi pred njima samima i pred ljudima, da odvrati od njih oholost poradi milosti, koje im daje, ili pomisao na dobro, što ga čine, da se — kako kaže Duh Sveti — »nikoje tijelo ne uznosi pred Gospodinom«.

VI. Budite uistinu uvjereni, da je sve, što je u nama, najvećim dijelom pokvareno po grijehu Adamovu i po našim osobnim grijesima, i to ne samo tjelesna sjetila, nego također moći duše. Nijeste li opazili, da Gospodin često puta odvraća oči svoje od darova i milosti, kojima nas je obasuo? Zašto? Naš pokvareni duh promatra te darove i milosti i djela, koja iz njih izviru, sa samodopadnošću i zlom nakanom i nadutošću, pa ih tako kaljamo. Kada dakle pogled i misli ljudskoga duha tako pokvare najbolja djela i božanske darove, što da tek reknemo o činima naše vlastite volje, koji su još pokvareniji nego li oni duše? Nemojmo se čuditi, ako Gospodin u otajstvima svog lica sakriva svoje odabranike, tako da ih ne

može okaljati ni pogled ljudski ni vlastito znanje. Što sve ne dopušta Gospodin Bog, da ih tako može sakriti? Ne pribavi li im premnoga poniženja? Koliko puta dopušta, da teško pogriješe? Ne muče li ih mnoge napasti poput sv. Pavla? Zar ih ne pušta često u velikoj nesigurnosti i tami? O kako je Bog čudnovat u svojim svetim putovima, kojima ih hoće dovesti do poniznosti i svetosti!

VII. Čuvajte se pa nemojte vjerovati poput oholih pobožnjaka, koji su puni samih sebe, da su vaši križevi veliki, ili da dokazuju vašu vjernost, ili da znače osobitu ljubav Boga prama vama. Takovo je mišljenje stupica duhovne oholosti, stupica namještena veoma lukavo, ali puna otrova. Vi morate vjerovati: 1. da vam vaša oholost pretvara slamku u brvno, ogrebinu u veliku ranu, miša u slona, malu, u zrak bačenu riječ, tricu, u strahovitu pogrdu i okrutnu uvredu; 2. da su križevi, koje vam šalje Bog, više ljubazne kazne za vaše grijehe (kao što uistinu i jesu) nego li dokaz kakove osobite milosti; 3. da vas Bog, makar vam pošalje neznam kako velike križeve, još uvijek neizmjerno štedi radi vaših premnogih i velikih grijeha. Naravno, veličinu svojih grijeha morate mjeriti prama svetosti Božjoj, koja ne trpi ništa okaljana, a koju ste vi pogrdili i napali svojim grijesima. Težinu vaših grijeha upoznat ćete, promotrite li Boga, koji je pod teretom vaših grijeha bio razapet i umro, ili ako se sjetite pakla, koji ste tisuću i možda deset tisuća puta zaslužili; 4. da vi sa strpljivošću, kojom trpite, i više nego mislite, miješate ljudska i naravna gledišta. To vam svjedoči ona pažnja, kojom štedite sami sebe, i potajno traženje utjehe, jadanje prijateljima, a moguće i vašem duhovnom vođi, nebrojene brze i fine isprike, one tužbe ili bolje tako fino prepredena i na oko kršćanski

izrečena ogovaranja onih, koji su vam učinili ma kakovo zlo, mnoge smicalice i ona fina samodopadnost u vašem trpljenju, ono luciferško vjerovanje, da ste veliki ... Ne bih svršio nigda kada bih ovdje htio opisati sve smicalice i zakutna djela naravi pri samom trpljenju.

VIII. Upotrebi male križeve još više nego velike. Bog ne gleda toliko na trpljenje, koliko na vrst trpljenja i način kako trpimo. Trpjeti mnogo i zlo trpjeti znači trpjeti poput prokletnika; trpjeti mnogo i crčano ali za zlu stvar znači biti mučenikom sotone; trpjeti malo ili mnogo, ali za Boga, znači trpjeti poput sveca. Možemo li birati križeve, tada birajmo naročito malene i skrivene, i ako su uz njih u isti čas vidljivi i veliki križevi. Ohola narav može tražiti napadne i velike križeve, dapače ih zahtijevati, izabrati i obujmiti, ali izabirati samo malene i skrivene križeve i nositi ih radosno može biti samo djelovanje velike milosti i vjernosti prama Bogu. Radite dakle poput trgovca pred svojom blagajnom: upotrebite sve, nemojte izgubiti ni najmanji komadić pravoga križa, makar da je samo ubod muhe i igle, ili ma kakova neugodnost od vašega susjeda, mala uvreda ili prezir, mali gubitak ma i jedne samo pare, kakav maleni duševni nemir, ili mala bol nekog uda ili tjelesna nezgoda i t. d. Nastojte poput trgovca u dućanu iz svega crpsti korist, pa ćete brzo biti bogati u Bogu, kako je onaj trgovac novcem, jer je sgrtao dinar po dinar u svoju blagajnu. U svakoj i najmanjoj suprotivštini, koja vas zadesi, recite: »Hvaljen budi Bog! Bože moj, hvala ti.« Tada onaj križ, koji hoćete steći, sakrijte u pameti Božjoj, i ne mislite više na nj, osim da kažete: »Tebi, Bože moj, neka bude hvala!« ili: »Gospodine, budi mi milosrdan!«

IX. Kada vam velimo da ljubite križ, ne govorimo vam o sjetilnoj ljubavi, koja bi bila naravi nemoguća.

Poradi toga razlikujte trovrsnu ljubav: 1. sjetilnu ljubav, 2. razboritu ljubav i 3. vjernu i najsavršeniju ljubav, ili drugim riječima: ljubav nesavršena čovjeka, koji je pût, ljubav plemenitijega dijela čovječje naravi, t. j. razuma, i ljubav najvišega dijela ili vrhunca duše, a to je vjerom prosvijetljeni razum. Bog ne traži od vas, da ljubite križ voljom pûti ili tijela, jer je pût posvema pokvarena i grešna, pa je sve, što proizlazi od nje, pokvareno, i ona se ne može vlastitom snagom podložiti ni volji Božjoj ni njegovom zakonu trpljenja i križa. Govoreći o toj volji, vapio je naš Gospodin na Maslinskoj gori: »O č e m o j, n e k a s e v r š i v o l j a T v o j a, a n e m o j a!« Kada niža sjetilna narav čovječja u Isusu, premda je bila posvema sveta, nije mogla ljubiti križ neprekidno, koliko će više odbijati od sebe križ naša sjetilna narav! Može se doduše dogoditi, da mi noseći križ osjetimo radost poput svetaca, ali tu radost ne prouzrokuje naša pût, premda je putena, nego je izvor toj radosti u savršenijem dijelu čovječje naravi t. j. u duši, koja je tako puna božanske radosti Duha Svetoga, da se ta radost može odražavati i u nesavršenijem dijelu čovječje naravi. U tom času može razapeta duša klicati sa Davidom: »D u š a m o j a i p û t j e m o j a u ž i v o m u B o g u«. (Ps. 83., 3.) Drugi je način ljubiti križ ljubav razuma, koja je posvema duhovna, jer izvire iz spoznaje sreće, koju uživamo trpeći za Boga, i ovu sreću može i sama duša primijetiti, pa je ta spoznaja unutarnjim načinom jača i veseli. Ova ljubav, koju smo spoznali razumom, i ako je dobra, što više veoma dobra, ipak nije uvijek nužna, da trpimo radosno i božanski. Poradi toga i uče učitelji duhovnoga života, da ima još ljubav, kojom ljube savršene duše, ili kako kažu filozofi, to je ljubav razuma. Savršene duše, koje razumom ljube

križ, što ga nose, ljube ga, i ako ne osjećaju osjetilima nikakove radosti i ne vide razumom nikakovo veselje duši, — one dakle ljube križ, jer ga trpe i kušaju prosvijetljene svijetlom čiste vjere. Naša se pak sjetilna i nesavršena narav buni i bori proti svemu, uzdiše, tuži, plače i traži utjehu, tako da govorimo sa Isusom Kristom: »Oče moj, neka se vrši volja Tvoja, a ne moja«, ili sa blaženom Djevicom: »Evo službenice Gospodinove, neka mi bude po riječi Tvojoj!« Jednom od ove dvostruke ljubavi savršenijega dijela naše duše moramo dakle ljubiti i prigrliti križ.

X. Odlučite, dragi prijatelji križa, nositi sve vrsti križeva bez iznimke i izbora: svako siromaštvo, makar kakovu nepravednost, kakovu god bolest, najteže poniženje, najgoru suprotivštinu, duhovnu suhoću i zapuštenost, svaku unutarnju i vanjsku bol, a pri tome govorite: »Pripravno je srce moje, o moj Bože, pripravno je srce moje!«

Budite dakle spremni, da vas napuste ne samo ljudi nego i anđeli, prividno pače i sam Bog, da vas svi progone, izdaju, ogovaraju i kleveću, da vam zaviđaju, riječju, da vas odnemaruju svakom zgodom. Trpite glad, žeđu, oskudicu, progonstva, tamniccu, vješala i svakovrsne muke, makar to i nijeste zaslužili zlodjelima, poradi kojih vas okrivljuju. Kada ste izgubili imetak, poštenje i kada su vas izbacili iz vlastite kuće poput Joba i sv. Elizabete, kćeri ugarskoga kralja, tada napokon pomislite, da su vas kao i Joba bacili u blato ili na smetište, a vi ste puni čirova i oteklina, no ipak vam nijesu dali ni marame, da pokrijete rane svoje, ni komad hljeba, da utažite svoj glad, što ne bi uskratili ni konju ili psetu. K svemu tomu pomislite još i to, da vas je povrh svih ovih muka Gospodin još izvrgao svim napastima

đavla i prepustio njemu za plijen, a da nije ulio u vašu dušu ni najmanji tračak utjehe. Vjerujte čvrsto, da bi to bio za pravoga prijatelja križa vrhunac božanske slave i prave sreće.

XI. Hoćete li lako trpjeti i da vam trpljenje bude zasužno, budi vam svet običaj promatrati četiri stvari:

a) Oko Božje, koji poput kakvoga velikoga kralja sa visokoga tornja radosno promatra svoju vojsku u bojnoj vrevi i hvali njezinu srčanost. Koga promatra Bog nebesa? Careve i kraljeve na njihovim prijestoljima? Ove često puta samo prezire. Velike vojne pobjede, drago kamenje, riječju sve ono, što ljudi smatraju vrijednim i velikim, sve je to ništa u očima Božjim, što više sve je to Bogu samo odvratno. Što dakle Bog gleda radosno, pa mu je ugodno da ga o tomu obavješćuju i anđeli i đavli? Čovjeka, koji se bori za Boga proti novcu, svijetu, paklu i samom sebi; čovjeka, koji nosi radosno svoj križ. »Nijesi li vidio na zemlji veliko čudo, koje promatra čudeći se cijelo nebo«, reče Gospodin sotoni, »Nijesi li vidio moga slugu Joba, koji trpi za mene?«

b) Razmatrajte ruku ovoga moćnoga Gospodina, koji dopušta svako zlo naravi, što nas stiže, od najvećega do najmanjega. Ista ruka, koja je u jednoj jedinoj bici uništila 100.000 ljudi, pustila je pasti list sa stabla i vlas s vaše glave. Ruka, koja je teško udarila Joba, nježno vas se dotiče kakovom malom nevoljom, koja vas stiže. Istom rukom stvara dan i noć, dobro i zlo; dopustio je grijehe, što ih počinjamo, kada vas vrijeđamo. Nije on počinio njihovu opakost, ali je dopustio njihova djela. Kada biste dakle vidjeli pred sobom jednoga Semeja, koji vas psuje ili se nabacuje kamenjem za vama kao za kra-

ljem Davidom, tada pomislite u sebi: »Ne osvećujmo se, pustimo ga, neka čini, jer je Gospodin dopustio, da tako radi.« Znam, da sam zaslužio svakovrsne pogrde, i s pravom me sada kazni Bog. Stani, ruko moja, i ne udaraj, i moj jeziče, ne govori ništa, ušuti. Ovaj čovjek ili ona žena, koji me vrijeđaju riječima ili činima, poslanici su Božji, koji dolaze u ime njegova milosrđa, da se osvete na dobrostiv način. Ne raspaljujmo njegovu pravednost prisvajujući sebi pravo njegove odmazde. Ne prezirimo njegovo milosrđe, opirući se njegovim upravo blagim i ljubaznim udarcima iz straha, da on ne odgodi odmazdu svoje stroge pravednosti za vječnost. Gledajte, kako vas neizmjerno mudri i svemoćni Bog podržava jednom rukom, i ako vas bije drugom; jednom ubija, drugom oživljava; on ponizuje i uzvisuje, a obim rukama seže blago i moćno od početka do kraja vašega života. Blago, jer ne dozvoljava, da se naprežete preko vaših sila i budete mučeni; moćno, jer vas pomaže svojom milošću koja je dovoljna, da podnesete napast i tegobu, bila ona kako mu drago jaka i trajna. Podupire vas moćno, jer je Bog, kako Duh Sveti na usta Crkve govori, vaša potpora na rubu ponora kraj kojega stojite; jer vas prati na putu, kojim ste zalutali; jer je on vaša sjena u vrućini, što vas pali, vaše odijelo na kiši, koja vas moči i u zimi, za koje se smrzavate, vaša kola, kada vas je shrvao umor; jer vas pomaže u nevoljama, koje vas stižu; jer je vaš štap, o koji se upirete na skliskim putevima, i vaša luka usred oluje, što vam prijeti propašću i smrću.

c) Promatrajte rane i boli Isusa Krista raspetoga. On sam vam kaže: »O vi svi, koji hodite križnim putem punim trnja, kojim sam i ja hodao, promatrajte i gledajte. Promatrajte vašim tjelesnim očima,

a i duša vaša neka razmotri, da li je vaše siromaštvo, golotinja, prezir, bol, zapuštenost jednaka mojoj. Pogledajte mene, koji sam nedužan, a vi se tužite, i ako ste krivi. Isto tako nam Duh Sveti zapovijeda na usta apostola, da upremo svoj pogled na raspetoga Isusa; on nam zapovijeda, da se naoružamo tom mišlju, koja je našim neprijateljima strahovitija nego li ma koje drugo oružje. Navali li na vas siromaštvo, bol, napast i drugi križevi, oboružajte se štitom, oklopom i mačem, t. j. mišlju na Isusa Krista raspetoga, tada ćete riješiti sve poteškoće i pobijediti sve neprijatelje.

d) Gledajte lijepu krunu, koja vas čeka na nebesima, ako dobro nosite svoj križ. Ova je nagrada patrijarhe i proroke uzdržala u njihovoj vjeri i u progonstvima; oduševila apostole i mučenike u njihovom radu i mukama. »Volimo«, govorahu patrijarhe s Mojsijem »biti potlačeni sa narodom Božjim, da budemo uvijek s njim sjedinjeni i sretni, nego li i jedamput samo čas uživati nedozvoljenu radost...« »Mi trpimo velika progonstva radi nagrade«, govorahu proroci s Davidom. »Mi na smrt osuđene žrtve klanice, čudo svijetu, anđelima i ljudima radi našega trpljenja, mi smo odmet i anatema svijetu«, govorahu apostoli i mučenici sa sv. Pavlom, »radi neizmjerne veličine slave, koju u nama rađa ovaj čas lakoga trpljenja«. Pogledajmo nad nama u nebeskim visinama anđele, koji nam dovikuju: »Pazite, da ne izgubite krunu, koja je određena za ovaj križ, ako ga dobro nosite. Ne nosite li ga dobro, nosit će ga drugi i oduzeti vam krunu, kako se dolikuje«. »Borite se hrabro i strpljivo«, govore nam svi sveci, »i steći ćete vječno kraljevstvo«. Čujmo napokon Isusa Krista, koji nam kaže: »Plaću svoju dat ću samo onima, koji budu trpjeli i pobije-

dili strpljivošću«. Pogledajmo u dubinama paklenima mjesto, koje zaslužujemo i koje nas tamo čeka sa zlim razbojnikom i svima prokletima, budemo l. kao i oni mrmljali, nerado trpjeli ili žeđali za osvetom. Kliknimo sa sv. Augustinom: »Pali, Gospodine, udaraj, sijeci na ovome svijetu, da kazniš moje grijehe, samo me spasi u vječnosti«.

XII. Ne tužite se i ne mrmljajte nikada na stvorove, kojima se služi Bog, da vas bije. U tom razlikujte trovrsne tužbe u nevoljama. Prva je tužba nehotična i naravna, t. j. tijelo uzdiše, tuži i plače; ostaje li duša, kako sam prije rekao, u svom savršenijem dijelu pri tom odana Bogu, tada nema grijeha. Druga je tužba razborita, kazujemo li i izjadamo li svoje nevolje onima, koji nam mogu pomoći, primjerice poglavaru, liječniku, ispovjedniku. Ova tužba može biti nesavršena, ako je odviše nestrpljiva, ali nije grijeh. Treća je tužba grešna. Tužimo se na bližnjega, da se oslobodimo zla, što ga moramo od njega trpjeti, ili da mu se osvetimo, ili se opet jadamo na bol, koju moramo trpjeti, pa se tom tužbom suglasujemo, ili smo još povrh toga nestrpljivi i mrmljamo.

XIII. Nikada ne primajte nikakav križ, a da ga zahvalno i ponizno ne poljubite. Odlikuje li vas Bog dragi kakovim znatnijim križem, tada mu zahvaljujte posebice i molite druge, da mu zahvaljuju zajedno s vama. Nasljedujte onu siromašnu ženu, koju su prisilili na parnicu, u kojoj je izgubila sav svoj imetak, a ona je dala zadnjim novcima još čitati svetu Misu, da se zahvali Bogu na primljenoj sreći i milostima.

XIV. Hoćete li biti dostojni postići križeve, a da im sami ne dodate ništa — a takovi su najbolji — tada si nametnite s privolom dobroga duhovnoga vođe

dragovoljne križeve, n. pr. imate kakav nepotreban predmet, koji vam je osobito omilio, poklonite ga siromasima misleći: »Zar da ja obilujem, a Isus je siromašan«. Gadi li vam se ili ne mili koje jelo, kakav miris, ili vam je tegobna kakova krepost, uživajte to jelo, mirišite taj miris, vježbajte se u toj kreposti, pobijedite sami sebe. Ljubite li prevelikom nježnošću koju osobu ili stvar, udaljite se od nje, lišite se toga predmeta, koji vam godi. Ne gledajte, šutite, sakrijte se, svrnite svoje oči drugamo. Mrzite li koju osobu ili predmet, idite često k njoj, svladajte sami sebe.

Jeste li dakle pravi prijatelji križa, tada će vam ljubav, koja je uvijek dosjetljiva, pomoći da nađete stotinu svakojakih malih križeva, kojima ćete se neopazice obogatiti, a da se netrebate bojati taštine, koja se često primiješa strpljivosti, kojom snašamo napadnje križeve. Budući da ste u malom bili vjerni Bogu, postavit će vas Gospodin nad mnoge, kako je obećao, t. j. dat će vam mnoge milosti, poslat će vam mnoge križeve, a najposlije će vas nagraditi neizrecivo velikom slavom.

O KRALJEVSKOM PUTU KRIŽA.

(Po Tomi Kempenskom.)*

Mnogi ljube nebesko kraljevstvo Isusovo, ali su rijetki, koji nose njegov križ. Isus ima mnogo sljedbenika, koji traže utjehu, ali malo onih, koji traže tegobe. Isus nalazi mnoge, koji hoće biti kod njegova stola, a malo koga, ko bi htio s njime postiti; svi se žele s njim radovati, a rijetko tko hoće štogod za njega trpjeti. Mnogi slijede Isusa do lomljenja hljeba, no rijetki piju s njim gorki kalež muke. Premnogi štuju njegova čudesa, prerijetki slijede sramotu njegova križa. Mnoštvo ljubi Isusa, dok ga ne zadese nevolje; mnogi ga hvale i slave tako dugo, dok ih tješi kakovom utjehom, no čim se Isus sakrije ili ih ostavi samo časak, odmah jadikuju ili su odviše potišteni.

Mnogim se ljudima čini preteška ona riječ: »Zataji sama sebe, uzmi križ svoj i hodi za Isusom«. (Luka 9, 23.) Još mnogo teže će biti slušati onu posljednju riječ: »Odstupite od mene, prokleti, u oganj vječni!« (Mat. 24, 45.) Oni, koji sada rado slušaju i slijede riječ križa, ne će se bojati, kada budu slušali objavljenje vječne osude. »Ovo znamenje križa pojavit će se na nebesima, kada dođe Gospodin suditi«. (Mat. 24, 30.) Tada će svi službenici križa, koji su za svoga života nasljedovali Krista i postali

*) Uzeto iz knjige »Nasljeduj Krista« od Tome Kempenskoga; 2. knjiga 11. i 21. poglavlje i 3. knjiga 8 1, 19 1 i 20 4. poglavlje.

njemu jednaki, pristupiti s velikim pouzdanjem Kristu, svomu sucu.

*

Što se dakle bojiš nositi križ, kojim dolazimo u nebesko kraljevstvo? U križu je spas, u križu je život, u križu je jakost ćudi i veselje duše, križ je vrhunac svih kreposti, križ je usavršenje svetosti. Nema spasenja duši ni nade u život vječni osim u križu. Uzmi dakle križ svoj i poði za Isusom, pa ćeš unići u život vječni. Išao je s križem pred tobom i umro je za tebe na njemu, da i ti nosiš svoj križ i zaželiš na njemu umrijeti. Umreš li s njim, također ćeš s njim živjeti, jesi li mu bio drugom u trpljenju, tada ćeš biti i dionikom njegove slave.

*

Gle sve počiva na križu, sve ovisi o smrti, i nema drugoga puta životu i pravom unutarnjem miru osim puta svetoga križa. Idi, kamogod hoćeš, pa ne ćeš naći viši put u visinama, ni sigurniji u nizinama, nego što je put svetoga križa. Naredi i uredi sve po svojoj volji i uviđavnosti i ne ćeš ništa drugo naći, nego da uvijek moraš nešto trpjeti bilo dragovoljno, bilo mimo volje, i tako ćeš uvijek nositi svoj križ. Trpjeti ćeš ili tjelesne boli ili ćeš u duši svojoj patiti tegobe.

*

Katkada će te ostaviti Bog, nekada ćeš morati štogod trpjeti i od svoga bližnjega, i što je još najgore, bit ćeš teret sam sebi, pa ipak se ne ćeš osloboditi ni ma kojim sredstvom, ni utješiti bilo kakovom utjehom, nego moraš ustrajati, kako dugo hoće Bog. Gospodin hoće, da naučiš poznavati nevolju bez utjehe, da mu budeš posvema podložan i da budeš ponizniji uslijed nevolje. Niko ne osjeća tako duboko muku Kristovu kao onaj, koji je i sam već morao slično trpjeti. Križ

je dakle uvijek pripravan i čeka te svagdje. Pohrli kudgod ti drago, ne možeš mu izbjeći, jer kamogod prispiješ, svakamo doneseš i svagdje ćeš naći sam sebe. Digni se u visine, sađi u dubine, uđi u unutarnjost, izađi napolje: svagdje ćeš naći križ, a i nužno je, da svagdje sačuvaš strpljivost, hoćeš li imati unutarnji mir i zaslužiti vječnu krunu.

*

Nosiš li rado križ, nosit će i on tebe i privesti te žuđenom cilju, gdje ne će više biti nikakova trpljenja. Nosiš li križ nerado, on će ti biti teret, koji sam otešćavaš, a ipak ga moraš nositi. Odbaciš li jedan križ bez sumnje ćeš naći drugi, moguće još mnogo teži. Misliš li moguće, da ćeš onomu izbjeći, čemu nije mogao izbjeći nijedan smrtnik? Koji je od svetaca bio na zemlji bez križeva i patnja? I sam Gospodin naš Isus Krist, dok je živio, nije bio ni jedne ure bez gorčine i boli. »Nije li Krist morao trpjeti i uskrsnuti od mrtvih i tako unići u slavu svoju?« (Luka 24, 26, 46.) Zar da ti onda tražiš drugi put, nego ovaj kraljevski put, kakav je put svetoga križa?

*

Cijeli život Kristov bio je samo križ i muka, a ti za sebe tražiš samo mir i veselje? Ti se varaš, dà, varaš se, tražiš li što drugo, nego trpjeti nevolje, jer je cijeli naš smrtni život pun boli i nevolja i svagdje označen križevima. Što je netko više napredovao u duhovnom životu, nalazi često to teže križeve, jer bol radi njegovog progonstva raste zajedno s njegovom ljubavlju.

*

Bio ti u makar kako velikoj tjeskobi, ipak ne ćeš biti bez utjehe, koja ti ublažuje tjeskobu, jer ćeš

opaziti, da imaš neizrecivu korist od toga što nosiš svoje križeve. U času, kada se dragovoljno podvrgavaš križevima, preobrazuje se cijeli teret patnje u ufanje, da ti ne će uzmanjkati i božanska utjeha. I što jače biva ponižena pût nevoljama, to više ojačava duh unutarnjom milošću. Katkada duh u tolikoj mjeri usplamti za trpljenjem i nevoljama iz ljubavi i želje da bude jednak raspetomu Spasitelju, da ne bi htio biti bez boli i trpljenja, jer je uvjeren, da je Bogu to ugodniji, što može teže trpjeti za njega. Nije to snaga čovjekova, nego milost Kristova, koja može učiniti tako velike stvari i djelovati na slabu pût tako, da čovjek prigrli i ljubi svetom revnošću duha ono, čega se inače po naravi boji i što izbjegava, jer mu je neugodno. Nije u naravi ljudskoj nositi križ, ljubiti križ, ukrotiti i kažnjavati tijelo, prezirati sam sebe i željeti prezir, trpjeti sve moguće tegobe, nezgode i štete i ne željeti nikakovu sreću na ovome svijetu. Pogledaš li se, spoznat ćeš, da ne možeš ništa takova učiniti sam svojom snagom. Uzdaš li se u Gospodina, ojačat će te Gospodin odozgo, a tijelo i svijet bit će podloženi tvojoj vlasti. Ne trebaš se štoviše bojati ni paklenoga neprijatelja đavla, ako si se naoružao vjerom i znamenovao se križem Kristovim.

*

Budi dakle pripravan kao dobar i vjeran sluga Kristov nositi križ svoga Gospodina, koji je bio razapet, jer je tebe ljubio. Spremi se unaprijed trpjeti u ovom kukavnom životu mnoge nevolje i svakojake neprilike, jer će te one zadesiti gdjegod ti bio i vidjet ćeš da je to istina, sakrio se gdjegod te volja. Tako mora biti, i nema drugoga lijeka da se oslobodiš boli i nevolja, nego ih strpljivo podnositi. Pij rado kalež Gospodinov, hoćeš li biti njegov prijatelj i imati dijela s njime. Utjehe prepusti Bogu, neka On tješi, kako se

njemu mili. Ti pak budi spreman trpjeti nevolje, smatraj ih najvećom utjehom, jer: »stradanja sadašnjega vremena nijesu ništa prema slavi, koja se ima otkriti na nama« (Rim. 8. 18.), ni onda kada bi ih morao trpjeti najedamput sve zajedno.

*

Jesi li tako daleko napredovao, da su ti stradanja slatka i ugodna radi Krista, tada vjeruj, da kročiš dobrim putem i da si našao raj na zemlji. Doklegod trpiš teško i nastojiš izbjegavati trpljenje, ne hodiš dobrim putem, a stradanja, koja hoćeš izbjeći, slijedit će te svakamo.

*

Jesi li se pripravio na ono, na što moraš biti spreman, to jest trpjeti i umrijeti, tada će brzo biti bolje, a ti ćeš naći mir. Da te Gospodin uznese u treće nebo kao sv. Pavla, još ni onda ne bi bio siguran, da nećeš trpjeti ni stradavati. Jer »ja ću mu pokazati, koliko mu valja trpjeti za ime moje«. (Djela ap. 9, 16.). Hoćeš li Isusa ljubiti i njemu postojano služiti, nema druge nego trpjeti.

*

O, kamo sreće, da si dostojan nešto trpjeti za ime Isusovo! Kolika bi te slava čekala! Kako bi to bilo veliko veselje za sve svece Božje, a kako krasan primjer za tvoga bližnjega! Svi preporučuju strpljivost, premda ih je malo, koji hoće trpjeti. Ti bi naravno morao bar malo trpjeti za Krista, jer premnogi trpe mnogo teže za svijet.

*

Vjeruj, da tvoje trpljenje mora biti kao postojano umiranje. Što tko više umire sam sebi, to više počinje živjeti Bogu. Nitko ne može pojmiti nebeske stvari,

tko neće za Krista i da strada. Ništa nije ugodnije Bogu, ništa spasonosnije za tebe na zemlji, nego rado trpjeti za Krista. I kada bi imao birati, morao bi prije željeti stradavati za Krista, nego li biti utješen mnogim utjehama, jer bi tako bio sličniji Kristu, a prije jednak svecima. Naša zasluga i usavršenje nije u mnogim slatkoćama i utjehama, nego naprotiv u tomu, da trpimo velike nevolje i stradavanja.

*

Krist bi nam sigurno bio pokazao svojim primjerom i riječju, da ima što bolje i spasonosnije za spasenje čovjeka, nego li je trpljenje. Svoje pak učenike, koji su ga slijedili, i sve, koji ga žele slijediti, opominje napose, da nose križ, kada govori: »Ako tko hoće za mnom da ide, neka se odreče sam sebe, neka uzme križ svoj i neka slijedi mene«. (Mat. 16, 24.). Budući da smo tako sve pročitali i istražili, moramo završiti riječima sv. Pisma: »Jer nam valja kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje«. (Djela ap. 15, 22.).

*

Sine moj, ja sam sašao sa nebesa poradi tvojega spasenja, ne zato, što bih morao, nego zato jer me je na to nagnala ljubav, da naučiš strpljivost i da ne mrmljaš, kada moraš trpjeti vremenska stradanja. U istinu nisam nikada bio bez patnja od moga rođenja sve do smrti na križu. Oskudijevao sam veoma na zemaljskim dobrima, slušao sam, kako se mnogi neopravdano tuže na mene, trpio sam mirne duše porugu i sramotu, žeo sam nezahvalnost za svoja dobročinstva, hulili su Boga radi mojih čudesa, a kudili i grdili su me radi moje nauke.

*

Što govoriš, sine moj? Prestani se tužiti, kada si promotrio moje nauke i stradanja drugih svetaca.

»Jer još se ne oprijeste do krvi boreći se protiv grijeha«. (Hebr. 12, 4). Malo je, što ti trpiš, poredim li to sa patnjama onih, koji su mnogo pretrpjeli, bili žestoko napastovani, u teškim tjeskobama mnogostruko iskušavani i vježbani. Zapamti dobro nevolje drugih, da lakše trpiš svoje, koje su veoma neznatne. Misliš li, da tvoje tegobe nijesu neznatne, pazi, da nije tomu uzrokom tvoja nestrpljivost. Bila tvoja stradanja mala ili velika, nastoj sva strpljivo podnositi.

Hoćeš li pobijediti, budi uvijek spreman boriti se. Ne boriš li se, ne možeš izvojevati krunu strpljivosti. Nećeš li da trpiš, tada ne haješ ni za krunu; hoćeš li ipak da budeš okrunjen, bori se muževno i trpi ustrpljivo. Ne radiš li, nema počinka, ne boriš li se, nema pobjede, a bez križa nema krune.

MISLI I IZJAVE SVETACA BOŽJIH O KRIŽU I TRPLJENJU.

Sv. Gertruda Velika.*)

Na svetkovinu Uzvišenja svetoga križa, kada se sv. Gertruda s poštovanjem poklonila drvu Gospodinovu, reče joj Isus: »Promisli, da nijesam dulje visio na križu nego od šeste ure pa do na večer, pa sam ga zato ipak uzvisio do tolike časti. Po tome prosudi, kakovim sam dobročinstvima naumio nagraditi ona srca, u kojima sam počivao mnogo godina«. Ona odgovori: »Ah Gospodine, kako sam ti malo dozvolila uživati radosti u mom srcu!« Gospodin odvrati: »Kakovu sam radost uživao na onom drvetu? Zaista, samo moja ljubav i nezasluženа milost, kojom ga odabrah pred drugima, nuka me, da ga štujem. Isto

*) Sv Gertruda, prozvana Velika, rodila se 6. januara 1256. godine. Već od 5. godine odgajale su je cistercićanke u Helfti kod Eislebena. Kasnije je stupila u taj Red. Pod vodstvom sv. Mehtilde i njezine rođene sestre Gertrude od Hackeborna, koja je bila predstojnica (opatica) samostana, dorasla je tu Gertruda na slavu Bogu i na radost sestrama poput sjajnoga ljiljana u samostanskoj bašći, te je doskora sjala sjajem sviju kreposti. Činilo se, da je više u nebu nego li na zemlji. U 26. godini, dne 27 januara 1281. prikazao joj se prvi put božanski Spasitelj. Često puta udostojao joj se prikazati božanski Spasitelj, blažena Djevica Marija i mnogi drugi sveci. Niezin božanski Zaručnik utisnuo joj je u dušu svojih pet rana, objavio joj je ljubav svoga srca i po njegovom nadahnuću napisala je o ovim objavljenjima knjigu, koju je Spasitelj sam nazvao: »Poslanik božanske ljubavi«. Iz te je knjige uzet i naš

ću tako i svoje odabranike nagraditi po svojoj slobodnoj volji ljubavlju i dobrotom«.

*

U svetoj Misi pouči je Gospodin riječima, koje slijede: »Promatraj, kakav sam primjer dao svojim odabranicima ovim Uzvišenjem križa. Stvari, koje su mi služile tjelesnoj udobnosti i okrepi, nisam toliko uzveličao kao moj križ, trnovu krunu, sulicu i čavle, što je sve služilo zato, da mi priredi boli. Zato želim, da me u tomu nasljeduju i moji prijatelji, i to tako, da poradi moje časti i svojega spasenja iskazuju veću ljubav svojim neprijateljima nego li dobročiniteljima, jer će im to mnogo više koristiti. Propuste li uza sve to pretrpljene boli odmah naplatiti dobročinstvima, bila bi mi pri tom ipak ugodna žrtva, kada bi nastojali barem neko vrijeme poslije toga da uzvrate patnje dobročinstvima, kao što je moj križ bio neko vrijeme zakopan u zemlju, a poslije uzvišen. Radi spasenja ljudi — dodao je još Spasitelj — ljubim osobito križ, jer sam njime pribavio toliko žuđeno spasenje rodu ljudskomu, kao što pobožni ljudi katkada misle s većom ljubavlju na ona

ulomak. Sveta je Gertruda postala proročicom i prvom vjerovjesnicom štovanja presv. Srca Isusova i pobožnosti prama njemu, koja će nam biti, kako je sama napisala: utjehom i izvorom milosti u posljednjim časovima. Božanski je Spasitelj mnogo obećao svojoj zaručnici. Mi ćemo na utjehu vjernicima spomenuti samo nekoja obećanja. Krist joj je obećao, da će na njen zagovor sigurno uslišati onoga, koji ga u njeno ime pobožno štuje ili se zahvaljuje, ako moli stvari, koje su mu na spasenje. Nadalje, da će onaj, koji štuje sv. Gertrudu, osjetiti osobito prijateljstvo Božje u času svoje smrti. Umrla je krajem godine 1302. uz nebesko pjevanje, okružena velikom četom anđela i svetaca. Svetkovinu sv. Gertrude slavimo dne 15. novembra. Sve je svoje štovatelje uvijek moćno zagovarala pred prijestoljem Božjim.

mjesta i dane, u kojima su zaslužili da prime veće milosti«.

*

Sveta je Gertruda poslije toga živo zaželjela jednu česticu Gospodinu toliko omiljeloga drveta, da štujući njegov sveti križ omili još više Gospodinu. Gospodin joj odgovori: »Hoćeš li imati relikvije, koje mogu istinski privući moje srce posjedniku, tada čitaj tekst moje muke i pritom razmišljaj ozbiljno o onim riječima, koje sam govorio s većom ljubavi. Prepiši ih, čuvaj ih, razmišljaj često o njima, pa budi uvjerena, da ćeš time više steći moju milost nego li drugim relikvijama. I sam bi te razum mogao o tomu poučiti, da te nijesam ja poučio mojom objavom. Hoće li prijatelj podsjetiti prijatelja na prijašnju ljubav i prijateljstvo, mnogo će mu uspješnije reći: »Opomeni se one ljubavi koju si osjećao u svom srcu na rastanku, kada si to i to govorio«, nego kada bi mu rekao: »Spomeni se svoje ljubavi, kada si sjedio na tom i na tom mjestu i bio obučen u to i takovo odijelo«. Zato i ti možeš vjerovati, da su moje najdragocjenije relikvije, koje možeš imati na zemlji, riječi ljubavi moga predobrostivoga srca«.

Sv. Ivan od Križa.

Pazi, o dušo, (govori Krist) i gledaj moju mudrost, kako sam zlo obratio u dobro. Eva te izručila smrti pod drvetom, a ja sam te opet oživio pod drvetom križa«.

»Učenik onoga, koji je sam iscrpio do kraja sva stradanja, bio lišen svake utjehe i napušten od sviju ljudi, ne smije tražiti utjehe, nego mora tražiti i obujmiti križ«.

»Križ je palica, o koju se upiru sluge Kristove na putu savršenosti; tko pak odbacuje križ od sebe, lako pada i teško će napredovati«.

»Oj vi duše, koje želite živjeti mirno i sigurno, kada biste razumjele, kako vam koristi trpjeti, da se sjedinite s Bogom, ni na koji način ne biste tražile utjehe, nego bi rado nosile križ, i ako je zaliven octom i žuči«.

»Put trpljenja je sigurniji i korisniji nego put užitka i rada«.

*

»Krista ne možemo posjedovati bez križa, jer nas je On pozvao, da ga lišeni sviju stvari slijedimo s križem, a ne da uživamo u ugodnostima sadanjega života«.

»Isto tako, kao što će se izabranici na drugom svijetu očistiti materijalnim ognjem tame, tako će se u sadanjem životu očistiti trpljenjem i stradanjima«.

»Molitva i križ Kristov, u kojima je poniznost i trapljenje, jesu oruđe, kojim sluge Božje pobjeđuju sotonu i tijelo«.

»Ne pušta Bog dušu da stenje u zapuštenosti i u stradanjima zato, da je kazni, nego da je obogati«.

»Trapljenje je kladivo, koje priređuje dušu, da se usavršena vježbom u stradanjima, sasvim očišćena ognjem napasti, može usavršiti i primati božanske milosti«.

»Najuspješnije sredstvo, da uščuvamo duh i da potaknemo revnost, jest trpljenje i šutnja i nastojanje, da vježbom sputamo sjetila i zavolimo samoću«.

»Gospodin više cijeni strpljivost u suhoći i stradanjima, nego mnoga djela, što ih činimo s ugodnošću i na vlastito zadovoljstvo«.

»Podnosi rado muku i nevolju, jer one ugušuju i čiste zle i nesavršene navike ćudi«.

»Stradanja i zapuštenost i gonjenja rađaju poznavanje samoga sebe; naprotiv utjehe i ugodnosti prouzrokuju počesto nesavršenosti i preuzetnosti«

*

»Zadovolji se Kristom, koji je razapet, s njim trpi i počivaj, bez njega ti ne godi ni trpjeti ni počivati«.

»Ko ne traži Kristov križ, ne traži ni njegove slave; hoćeš li posjedovati Krista, traži ga samo u križu«.

»Mnogi ištu mudrost i veselje u Bogu, malo ih je, koji žele raditi, oskudijevati, stradati i nositi križeve radi Boga«.

»Budi sličan onima, koji šuteći i u nadi sa ljubavlju nastoje trpjeti ili u Bogu samomu ili izvan njega«.

»Dokle god nam nije dano posjedovati našega Gospodina u nebesima, moramo se ovdje truditi da budemo nalik trpljenjem i strpljivošću našemu poniženomu i raspetomu Bogu«.

»Vjerna je zaručnica Kristova samo ona duša, koja iz ljubavi za njega postojano i neumorno trpi sve poslove, poteškoće i stradanja, kojima zaručnik iskušava vjernost zaručnice«.

»Čovjek, koji teži za savršenošću, mora biti srčane ćudi, jer čim zakroči putem Božjim, odmah će mu se svijet opirati i uskratiti svoju privrženost. Samo srčani mogu ustrajati u tomu, da im se otešća život i rad raznim zaprekama, ili da pregore gubitak svojih milih i dragih, da se odreknu zabava ili trpe izrugivanje i prezir«.

»Stradanjima, gorkostima i napastima, kojima Bog vježba dušu, stičemo jakost i krepost«, »jer se sila u slabosti usavršuje«. (II. Kor. 12., 9.)

»Nemoguće je postepeno napredovati, ako istodobno nismo revni i šuteći ne trpimo«.

»Onaj će u velike napredovati u kreposti, koji radi Krista sili svoju ćud ne na lakše, nego teže stvari, ne pušta je težiti za utjehama, nego sili na tjeskobe, odvraća od milovanja i sili da radi«.

»Jesmo li natovareni teretom, bolje je da smo kraj snažna čovjeka nego li kraj slabića. Jesi li opterećen patnjama i tegobama, ostaješ u blizini Boga, koji je blizu onima, koji su bojazljiva srca«. »Gle, oko je Gospodnje na onima, koji ga se boje, i na onima, koji čekaju milost njegovu«.

»Nebeske duše zaštićuju i brane kao i dobri pastiri naše duše (na putu križa) pred vucima i đavlima«.

*

»Nitko ne može dokučiti puninu božanske mudrosti, ne iscrpi li prije puninu stradanja mnogostrukim trpljenjem«.

»Ljubi osobito i poštuj nada sve trpljenje i rad, da tako zahvališ Gospodinu, koji se nije žacao radi tebe umrijeti«.

»Što zna onaj, koji ne zna ništa trpjeti za Krista? Gdje valja trpjeti i raditi, u toliko je bolje, što su stradanja mnogobrojnija i teža. Gospodine, za tebe trpjeti i preziran biti!«

»Tko voli ugodnosti i zabave, lakouman je na tegotnom putu križa, pa se opire svakoj gorkosti i samozataji«.

*

»Duhovna se dobra ne stiču mnogim razmišljanjem razuma, ni dugotrajnim istraživanjem, nego nasljedovanjem trpećega Sina Božjega, samozatajom i vježbanjem u dobrim djelima«.

»Ne sjetilne zabave, nego trpljenje suhoće, zapuštenosti i praznine osposobljuju dušu, da prima učinak božanskih darova i srdačnije opći s Bogom«.

»Samo s onima se Bog najuže sjedinjuje i daje im duševnu radost, koji su mnogo trpjeli za ljubav Bogu«.

»Hoćeš li unići u puninu mudrosti, bogatstva i uživanja, uđi najprije u puninu križa, koji je put života«.

»Prave su duhovne radosti samo u križu, a nipošto u nasladama, uživanju i utjehama!«

»Hoće li Bog nekoga osobito uzvisiti i obasuti obiljem milosti, to više dopušta, da se pati na duši i izvana, pa da bude napastovan i očišćen«.

»Nitko ne trpi radi Boga bilo kakovu tjeskobu, a da ista nije naplaćena neizrecivom nagradom«.

»Udarci, koje sam primio radi bratske opomene, bijahu mi isto tako dragi kao sv. Stjepanu kamenje«.

»Duša postojana u vjeri ljubi mnogo istinitije i srčanije Boga u nevoljama, napastima i zapuštenosti nego u nasladama i u uživanju.«

Ko u istinu ljubi Boga, prima istom jednodušnošću iz njegovih ruku sve, bilo to dobro ili zlo, pa se neprestano raduje i istim kaznama«.

»Pravi učenik Kristov voli trpjeti nego li težiti za utjehom, radije će oskudijevati na svim zemaljskim dobrima radi Boga nego ista posjedovati, milija su mu stradanja negoli zabave; on zna, da učenici trebaju zatajiti sami sebe i na se uzeti njegov križ«.

*

»Svojim slugama, koji trpe iz ljubavi prama Bogu, daje Bog toliko veću radost i slatkoću, koliko oni trpe žešće patnje i muke«.

»Duši, koja je sjedinjena s Bogom, one tegobe i patnje, koje trpi radi Boga, lake su, ugodne i slatke«.

»Neizmjerna ljubav Božja ne može dopustiti, da dugo trpe one duše, koje živo žude za njega trpjeti, i ne sustaju u istinskom trpljenju, te se uvijek obraćaju k njemu u svim stradanjima. Odmah ih pomaže, često ih pohađa, s njima opći veoma ljubezno i dijeli im duhovne radosti«.

Sv. Terezija od Isusa.

»Moj je život bio pun patnja — tako mi je govorio Krist«.

»Tko hoće nasljedovati Krista, neće li da zabludi, mora ga slijediti na istom putu, kojim je on naprijed kročio na putu križa«.

»Ne hodajmo novim putem, kojim još nitko nije hodao, tako da nastojimo uživati mir i veselje, nego starim putem, kojim je išao sam Gospodin i sveci, to jest putem križa, rada i strogosti; drugačije ne ćemo naći Gospodina«.

»Zadaća je onih, koji nasljeduju Krista, da trpe po uzoru Kristovu i visoko uzdignu križ, te ga tako čvrsto drže u rukama, da ga ne puštaju iz ruku ni onda, kada su u pogibli«.

»Prije svega moramo izabrati put boli i muka barem zato, da nasljedujemo Krista, dapače i onda, kada od toga ne bismo imali druge koristi, osim što smo slijedili svojega vođu. Redovito nam to ipak donosi mnoge i velike koristi«.

»Dragovoljno ćemo se poniziti i pustiti da nas preziru, jer je naš Gospodin, koji je s nama, htio biti preziran«.

*

»Učinci pobožna života, osobito savršenijega (razmatranja i viđenja) nijesu mir i bezbrižnost, nego napor i brižljivost dopasti se Bogu i trpjeti za njega,

kako se desilo sv. Pavlu, koji nije bio ni jedan dan, čak ni jednu noć bez tjeskoba«.

»Tko umije valjano cijeniti život svoje duše, taj se neće obazirati ni na udarce ni na rane, ili na kakovo drugo zlo, koje ga bije, mora li se boriti za život svoje duše«.

»Brzo će skršiti moć đavla onaj, koji velikodušnom i odlučnom dušom postojano ide naprijed i trpi sve, što god ga snađe«.

»Pravi sluga Božji (redovnik), koji želi primati božanske milosti i utjehe, ne smije se opirati, da nosi križ za Boga i da umre za njega«.

»Kao što svjetovnjaci veoma cijene zlato i dragocjenosti tako cijene oni (koji su se posvetili duhovnom životu) koji ljube Boga, pokornička djela i križeve, jer znadu, da se njima obogaćuju«.

»Što tko više može trpjeti za Krista, neka trpi, jer će onda među svima biti najsretniji«.

*

»Ljubav prama Bogu ne stičemo drugačije, nego da za njega ozbiljno radimo i trpimo«.

»Prije nego što Bog udijeli svojim slugama velike milosti, šalje im obično mnoge napasti i križeve, da ih tako iskuša, da li mogu piti njegov kalež i da li mu mogu pomoći nositi njegov križ«.

»Je li nam omilio križ Kristov, tada ćemo ga lako nositi, jer će nam biti sladak«.

»Što se tko više približio Kristu, mora trpjeti to veće tjeskobe, žalosti i stradanja«.

»Božansko Veličanstvo veoma rijetko koga drugoga obasipava slatkoćom, osim one, koji su s najvećom spremnošću podnosili najveće tegobe i križeve radi njega i za njegovo ime«.

»Tko se ponudio junački i velikodušno piti kalež

Gospodinov, tomu neće nikada nestati božanske okrepe u progonstvima i oprekama«.

»Tko je čvrsto odlučio nasljedovati Krista, snašle ga makar kakove nevolje i pošao on kuda mu drago, makar ga razapeli na križ, ne treba se ničega bojati, jer će biti s njim Krist«.

*

»Stidimo se uistinu ozlovoljiti se, kaže li kogod ili učini li što protiv nas, gdje gledamo, kako su obasuli premnogim teškim pogrdama i kolike su krivice nanijeli nedužnom Gospodinu i njegovim svecima«.

»Koga diraju rane njegova učitelja Isusa Krista, prestat će jadovati svoje jade i nevolje. Njegove boli neće nikada biti dostojne, da ih uporedimo s mukom Kristovom«.

»Gospodin Bog daje svoje milosti svojim slugama zato, da nauče i uzmognu rado trpjeti za njega. Kada je Petar utekao iz tamnice, susrete ga putem Krist i reče: »Idem u Rim, da me ponovno razapnu«. Kada to ču Petar i bi dostojan te milosti, vrati se odmah natrag, da išče smrt«.

»Komu je Gospodin dokazao svoju ljubav i dao mu obilje milosti, neka bude pripravan trpjeti progonstva i stradanja, jer mu ta neće manjkati na putu savršenstva«.

»Hoćeš li biti srčan u trpljenju, promisli često one riječi našega Spasitelja, da sluga ne smije biti veći od svoga gospodara«.

»Za života moramo pretrpjeti mnoge nevolje. Da ih podnesemo ravnodušno, najkorisnije je, da pogledamo na trpećega Spasitelja Isusa Krista, naš uzor, kao i na apostole i druge svece, koji su bili veoma hrabri i postojani«.

»Promatrajmo, što je trpjela djevičanska Bogorodica i slavni apostoli, pa ćemo naći, da su oni, koji

su bili Kristu miliji i bliži, bili iskušavani više nego drugi tegobama i stradanjima«.

»Naši sveti oci, prvi pustinjaci, koji su podnosili tako teške radove, boli i tjelesne napore, nisu bili iz željeza nego iz mesa, kao što smo i mi«.

»Predočimo si muke, boli, glad, žeđu, vrućinu i zimu i sve druge nepogode, što su ih pretrpjeli naši sveti patrijarsi i pustinjaci u pustinji, čiji smo život nakanili nasljedovati, pa će nam se ono, što mi trpimo, pričinjati veoma malo ili ništa«.

»Veoma lako ćemo se priučiti na pokoru, trapiti se i trpjeti, pogledamo li, kako su strogo živjeli drugi sveti muževi«.

»Veoma mnogo će nam koristiti da uščuvamo strpljivost u tjeskobama čitanje životopisa i povijesti svetaca, koji su za Krista pretrpjeli nebrojene napore i muke«.

*

»Ni ma kakovo oskudijevanje, poteškoće, progonstva nećemo teško podnositi, kada naučimo shvaćati trpljenje i muku Kristovu«.

»Zadesi li koga kakova nezgoda ili tegoba, taj će se mnogo više radovati nego li žalostiti, promisli li, da prigodom stradanja, što mu ih je poslao Bog, može steći mnogo veće zasluge, nego li u deset godina pokorničkim djelima, koja bi si nametnuo sam iz vlastite pobude«.

»Misao, da naša stradanja nisu nikada veća od čistilišnih muka i nevolja, pomaže nam veoma mnogo lakše snositi patnje i stradanja u životu«.

»Smrt će biti slatka i ugodna onomu, koji je prije smrti zadovoljio trpljenjem i stradanjima za sve svoje grijehe, jer neće trebati unići u čistilište«.

»Dobra je i poželjna zamjena završiti ovaj krat-

kotrajni život kratkim stradanjem, gladovanjem, da ga zamijenimo vječnom radošću i sitošću«.

»Samo po stradanjima možemo unići u kraljevstvo nebesko«.

*

»Tko ne ćuti u sebi čežnju da trpi za Krista, neka ne misli, da je pravi Kristov učenik. »Trpjeti ili umrijeti, o Gospodine, ništa drugo ne želim primiti od Tebe«.

»Krist reče nekomu: »Izvadi, molim te iz mojih rana tri čavla, kojima me razapeše na križ. Ti su čavli: mržnja moje ljepote, nezahvalnost i zaborav prama mojim dobročinstvima i tvrda srca prama mojim pobudama. Oslobodiš li me ovih čavala, biti ću još uvijek razapet sa tri druga, a to su: ljubav, zahvalnost i nježnost moga srca, kojima hoću obuhvatiti sve, koji uzimaju na se svoj križ i slijede mene«.

Sv. Franjo Asiški.

Sv. Franjo išao je jednom s bratom Leonom iz Perugije k Našoj miloj anđeoskoj Gospi, pa su na tom putu trpjeli veoma jaku zimu.

Putem je svetac tumačio bratu Leonu, u čemu je savršena radost. Nije, reče mu, da prednjačimo velikom svetošću, pa ni da tvorimo čudesa, t. j. da po nama progledaju slijepci, čuju gluhi, ozdravljuju bolesni, progovore nijemi ili da izgonimo zle duhove. Znamo li sve jezike, sve znanosti, razumijemo li sve knjige, ni to nije savršena radost. Varaju se, koji misle, da je savršena radost proniknuti tajne savjesti i duša, objavljivati skrovite stvari i proricati buduće, govoriti jezikom anđela, prokazivati moć bilja i putanje zvijezda. Nije savršena radost poznavati sve blago zemlje, svojstva ptica, riba i svih mo-

gućih životinja, drveća, korijenja, voda i ljudi. Dapače, umije li tko tako propovijedati, da se obrate svi nevjernici vjeri Kristovoj, i to još nije savršena radost.

*

Budući da je svetac tako govorio gotovo dvije milje, začudi se brat Leon i reče: »Oče, molim te, radi Boga, reci mi, u čemu je savršena radost«. Sv. Franjo odgovori: »Kada prispijemo Našoj miloj anđeoskoj Gospi promočeni kišom, ukočeni od zime, blatni i mučeni gladom, pa pokucamo na vrata, a vratar nas ljutito zapita: »Tko ste vi?«, i mi odgovorimo: »Mi smo dvojica vaše braće«. A on odgovori: »Ne govorite istinu«. Još gore: »Vi ste skitnice, varate svijet i kradete siromasima milostinju. Tornjajte se!« Pa zatvori vrata pred nama, a mi moramo do u kasnu noć ostati gladni na zimi i vlagi. Podnosimo li strpljivo takovu nepravdu i okrutnost, a da se ne uzrujavamo i ne mrmljamo na njega, nego obratno ponizno i srdačno mislimo, da nas vratar veoma dobro poznaje, a Gospodin dopušta, da nam tako progovara, o brate Leone, zapamti: to je savršena radost«.

*

»Molimo li ponovno, da nas pusti unići, a vratar nas opet otjera veoma srdito kao neposlušne nevaljance grubo govoreći: »Nosite se, vi najgori nitkovi; hajte kuda vam drago, ovdje nećete dobiti ni hrane ni kućišta«, — a mi sve to trpimo strpljivo i veselo s ljubavlju: O brate Leone, pamti, da je to savršena radost«.

*

»Ustrajemo li mi ipak primorani gladom i zimom i noću, pa kucamo i opet molimo misleći, da će nas

vratar primiti na konak iz ljubavi prama Bogu, a vratar se još jače razljuti i reče: »Ovo su u istinu tvrdoglavi nitkovi, platit ću im, što su vrijedni, pa doleti batinom, baci nas na zemlju, povali nas u snijeg, pa nas ispremlati uzduž i poprijeko. Trpimo li sve to strpljivo i veselo misleći na muke Isusa Krista, o brate Leone, piši, da je to savršena radost. Zato čuj svršetak, brate Leone: Nada sve darove i milosti Duha svetoga, što ih daje Krist svojim prijateljima, jest milost svladati samoga sebe i dragovoljno iz ljubavi prama Kristu trpjeti napore, pogrde, nezgode i stradanja, jer se svim ostalim darovima Božjim ne možemo ponositi, jer nisu naši, kako kaže apostol: »Što imaš, što nijesu primio od Boga? — pa budući si to primio od Boga, što se ponosiš, kao da je od tebe?« Križem žalosti i stradavanja možemo se ponositi, jer je naš, pa zato i govori apostol: »Neću se hvaliti ničim, osim križem Gospodina našega Isusa Krista«.

Sv. Terezija od Djeteta Isusa.*)

Isusov križ bio je od kolijevke moja baština, — ali me je naučio taj križ ljubiti svim žarom moje duše. (9. pismo misionarima.).

* SV. TEREZIJA OD DJETETA ISUSA, rodila se kao »Marija Franciska Terezija Martin« u Alansonu 2. januara 1873. U 15. godini stupila je u samostan i tu je kao jednostavna redovnica kroz devet i po godina osobito pazila na to, da služi dragomu Bogu nadasve revno pazeći na najmanje sitnice, a napose da ugodi svomu božanskom Zaručniku nebrojenim malim samozatajama i trapljenjem. Kao što dijete, koje ljubi oca, tako je i ova duša, obdarena Božjom milošću, općila sa svojim božanskim učiteljem kao sa najnježnijim i najmilosrdnijim ocem. Sva prožeta ovom ljubavlju pošla je licem Bogu na istinu 30. septembra 1897., navršivši jedva 24 godine. Po nalogu svojih poglavara napisala je svoju autobiografiju »Povijest jedne duše« iz koje su uzeta navedena mjesta. Čitaocima ove knjige ne

Srce moje nije nipošto neosjetljivo, pa baš radi toga, jer znam, koliko mogu trpjeti, rado bih trpjela svakovrsne muke što ih samo mogu podnositi, da ih prikažem Isusu. (»Povijest jedne duše« 9. poglavlje.).

Žudim posvema zaboraviti svijet. Sve me ovdje samo ozlojeđuje, veseli me samo još trpjeti, i ovo veselje, koje nije u čuvstvu, veće je od svakoga drugoga. (5. pismo njezinoj sestri Celini.).

Za svako dragovoljno trpljenje smjet ćemo u povećanoj mjeri ljubiti Boga u vječnosti. (1. pismo časnoj majci Agnezi od Isusa.).

*

Iz svega srca žudim one sitne patnje, koje ranjavaju srce, volim one ubode igala, od kojih toliko trpimo. Milija mi je žrtva od svih priviđanja i ekstaza. Jedino trpljenje je prava sreća, ništa drugo. Malena, slabašna trska se ne boji, da će biti polomljena, jer je zasađena na stazama bujice prave ljubavi. I ako se često svine, osvježe je i ojačaju oštri valovi, tako da žudi za novom olujom, koja joj savija grane do površine vode. U slabosti je moja jakost. Ništa me ne može slomiti, jer zadesilo me što mu drago, sve primam iz blage ruke Spasiteljeve. Ni ma kakovo

možemo dosta preporučiti kao štivo »Povijest jedne duše«. Svi: djeca, odrasli, učenjaci i neuki, svjetovnjaci i redovnici crpe iz nje utjehu i pouzdanje u milosrđe Božje i nalaze uputu, kako će zaslužno podnositi i sve suprotivštine rado primati u trpljenjima i iskušenjima svoga zvanja. Djevičanska službenica Božja pokazala se kao vjerna pomoćnica i zagovornica svima, koji su molili njezin zagovor. Ona će voditi ne samo čitaoce »njezine povijesti«, nego i nas naučiti hoditi putem duhovnoga djetinjstva, kojim je i sama hodila. Pomoći će nam, da preziremo sami sebe, da ljubimo osobito Boga i bližnjega, napredujemo u samozataji i kršćanskim krepostima. U svim nevoljama u ovoj suznoj dolini vjerno će nam pomagati svojim moćnim zagovorom.

trpljenje nije preveliko, da stečemo palmu. (5. pismo časnoj majci Agnezi od Isusa.).

Kaplja pelina mora biti primiješana svakom kaležu, pa mislim, da su baš iskušavanja najzgodnija, da nas oslobode svijeta. Ništa nas ne može istinski zadovoljiti na svijetu, jer duša okusi samo malo mira istom onda, ako smo uvijek pripravni vršiti volju Božju. (1. pismo časnoj majci Agnezi od Isusa.).

Ne nada li se duša ničemu drugomu osim trpljenju, iznenadit će je svaka i najmanja radost. Tražimo li križ kao najveće i najdragocjenije dobro, bit će nam usprkos svoj svojoj težini i gorčini najveća i najčišća radost, koju može okusiti duša čovječja. (Povijest jedne duše«.).

*

Snašle su me mnoge kušnje i križevi, mnogo sam prepatila na zemlji. U djetinjstvu sam te patnje prepatila s tugom i ojađene duše, sada uživam ovaj gorki plod uživajući vesela srca. (»Povijest jedne duše«; 9. poglavlje.).

Ima ljudi, koji sve teško podnašaju i uvijek u svemu gledaju zlo. Ja baš činim obratno i u svemu gledam samo dobro. Veselim se kada sam do dna utonula u bolima, a da nemam ni tračka svijetla i utjehe. (Savjeti i opomene.).

Nemojmo nipošto misliti, da možemo naći ljubav bez trpljenja .(5. pismo sestri Celini.).

*

Život je često veoma težak i tvrd. Veoma je gorko počinjati dan, koji će nam vjerojatno donijeti napore i trpljenja. Što radi onda naš dragi prijatelj? Zar ne vidi naše tjeskobe, sav teret, koji nas tako teško pritiskuje? Gdje je? Zašto nas ne tješi?

On je nazočan, sasvim je blizu nas, gleda nas i on nas moli za te suze i trpljenja, jer ih treba za naše vlastite i druge duše, jer nas hoće predivno nagraditi. Uvjeravam te uistinu, njemu je samomu teško napajati nas gorčinom, ali On zna, da je to jedino sredstvo, kojim nas može pripraviti, da ga spoznamo, kao što se pozna On sam, i da postanemo slični Bogu. (1. pismo svojoj sestri Celini.).

Tko govori o miru, ne govori o radosti, barem ne o osjetljivoj radosti. Hoćemo li u miru trpjeti, dosta je htjeti sve, što hoće naš Gospodin. (5. pismo sestri Celini.).

*

Usred iskušenja, koje me lišava svakoga čuvstva utjehe i radosti, mogu klicati: »Razveselio si me, Gospodine, djelima svojim«. (Ps. 91., 5.). Ima li veće radosti, o Bože, nego li trpjeti iz ljubavi prama Tebi? Što više trpim, a što manje to opažaju drugi, to me promatraš dobrostivije i ljubeznije. Napokon, da ne opažaš i da se ne obazireš na moje boli i trpljenje, premda to nije moguće, bila bih ipak sretna, što mogu trpjeti u slatkoj nadi, da bih mogla zapriječiti ili popraviti koji grijeh proti vjeri. (»Povijest jedne duše«; 9. poglavlje.).

Na ovom svijetu, gdje se sve mijenja, samo je jedno uvijek stalno, a to je ponašanje nebeskoga Kralja prama njegovim prijateljima. Otkada je podigao barjak križa, moraju se svi, koji ga priznavaju, u ovom slavnom znaku boriti i pobijediti. (6. pismo misionarima.).

*

Istina je, život obiluje žrtvama, ali zašto bismo se ovdje nadali sreći? Zemaljski je život, kako kaže

naša majka sv. Terezija od Isusa, samo »noć, koju smo proboravili u lošem zakloništu«.

Priznajem, moja duša živo žeđa za srećom, ali vidim jasno, da ni ma koji stvor ne može ugasiti ovu žeđu. Naprotiv, što bih više htjela piti iz ovoga vara-voga izvora, to više bi me mučila žeđa.

Poznam jedan izvor: »jesmo li pili iz njega, žeđamo još uvijek«. (Crkv. XXXIV., 20.), ali to je blaga čežnja, žeđa, koju možemo uvijek utažiti. Taj su izvor ona trpljenja, koja ne pozna nitko osim samoga Isusa. (2. pismo sestri Mariji od presv. Srca.).

Trpim li mnogo, stižu li me na ovom putu mnoge boli i neprilike, nijesam žalosna lica i veselo se smiješim svim sestrama. U početku mi to nije uvijek pošlo za rukom, ali sad mi je to sveta navika, pa sam radi toga veoma sretna. (»Povijest jedne duše«; 12. poglavlje.).

*

Naš Spasitelj ne zahtijeva nikada od nas žrtve, koja bi premašila našu snagu. Istina je, katkada pušta božanski Spasitelj dušu da iskapi do dna svu gorčinu kaleža. Traži li žrtvu u svemu, što ljubimo na zemlji, nismo li primili izvanredne milosti, ne možemo zatomiti poklik boli, koji se jednom izvinuo i samom Spasitelju na Maslinskoj gori: »Oče, ako je moguće, uzmi ovaj kalež od mene«, ali moramo odmah kao i naš božanski uzor dodati: »Ali ne moja, nego budi volja Tvoja«. (Mat. 26., 39.). Neizrecivo je utješno misliti, da je Isus, svemogući Bog htio spoznati svu slabost ljudske naravi, da je drhtao gledajući ovaj kalež, premda je za njim tako živo žudio. (1. pismo misionarima.).

Kraljevstvo se Isusovo učvršćuje u dušama više

stradanjima nego li najsjajnijim propovijedima. (6. pismo misionarima.).

*

Jedna se novakinja tužila, da je mnogo umornija od svojih sestara, jer je osim zajedničkih posala morala obavljati još i drugi, a da to nijesu znale ostale sestre. Sveta joj predstojnica reče: »Željela bih vas veoma rado vidjeti uvijek kao srčanoga, budnoga borca, koji se nikada ne tuži na napore; koji nalazi, da su rane njegovih suborilaca veoma teške i bolne, a vlastite drži neznatnim ogrebotinama. Zašto ste tako umorni? Jer za to nitko ne zna . . .

Blažena Margareta imala je jednom dvije otekline na noktima, ali je uistinu trpjela samo radi jedne. Drugu oteklinu nije mogla zatajiti, pa su je sestre neprestano sažaljevale.

Ovaj osjećaj izvire iz najdublje biti naše naravi; kada bi drugi poznavali naše trpljenje i znali, što mi trpimo, značilo bi upravo sasvim popustiti ovomu niskomu porivu. (Savjeti i opomene.).

Prve mjesece svoje bolesti sprovela je sestra Terezija od Djeteta Isusa noći na svojoj tvrdoj slamnjači. Noći bijahu većinom veoma teške, pa kada su je pitali, ne treba li kakove pomoći u ovim dugim časovima trpljenja, odgovorila je: »O ne; štoviše sretna sam, što sam u tako samotnoj ćeliji, da me ne mogu čuti moje sestre. Veseli me, da trpim sama i skrovito. Čim me sažaljevate i priklanjate mi osobitu pažnju, gubim svoju unutarnju radost«.

»Žao nam je, što toliko trpite, i da će se još pogoršati vaše stanje«, rekoše novakinje. »O, nemojte se žalostiti radi mene! Ja sam došla do toga, da zapravo više i ne trpim, jer mi svako trpljenje pribavlja utjehu i slatkost«. (»Povijest jedne duše«; 12. poglavlje.).

Sestra joj bolničarka reče: »Kažu, da u istinu niste nikada mnogo trpjeli«. Bolesnica se nasmiješi, upre prstom u jednu čašu, u kojoj je bila sjajna, crvena tekućina, i reče: »Moglo bi se uistinu misliti, da je to najbolja limunada ili liker, a ipak je najgorči lijek, što ga uzimam. To vam je slika moga života. Drugi ga gledaju u najnježnijim i najkrasnijim bojama; misle, da nijesam nikada okusila ništa drugo osim slatkoće, a u istinu je bilo sve prožeto gorčinom. Moj život ipak nije bio gorak — i ako upotrebljavam riječ gorčina — jer sam znala, na koji se način pretvara sve trpljenje u sreću i blaženstvo«. ali ja sam to uvijek željela iz svega srca« (»Povijest jedne duše«; 12. poglavlje.).

*

Jedna je sestra sumnjala o strpljivosti male svetice. Jednom, kada ju je pohodila, opazi na njezinom licu odsijev nebeske radosti, pa je htjela znati uzrok. Terezija joj odgovori: »Upravo trpim velike boli, ali sam se uvijek trsila križ ljubiti i radosno primati s raskriljenim rukama«.

Zapitali ju: »Zašto ste danas tako veseli?« »Morala sam pretrpjeti dvije male neprilike; ništa me ne veseli toliko, koliko male patnje«.

Drugi put je opet zapitaše: »Vi sigurno trpite mnogo?« — Jest, srdačno ljubim trpljenje; ljubim sve, što mi šalje Bog«. (»Povijest jedne duše«; 12. poglavlje.).

*

Jednoga dana reče joj neka sestra: »Strašno je, što vi sve trpite!« — »Ne, nije strašno, zar bi malenoj žrtvi ikada moglo biti strašno, što joj šalje božanski zaručnik? Ne tereti me nikada više, nego što

upravo mogu nositi taj čas; umnoži li slijedeći čas moje boli, pojačat će i moju snagu i požrtvovnost. Ipak ga ne bih nikada molila, da mi pošalje još veće boli, jer sam za to preslaba i premalena. Te bi boli bile moje vlastite, jer sam ih sama tražila, pa bi ih i sama morala nositi vlastitom snagom, a tomu nisam navikla, jer nisam nikada ništa radila sama«.

Za trajanja svoje duge i bolne smrtne borbe povika: »Kalež je prepun! Nikada ne bih vjerovala, da je moguće toliko trpjeti! Samo tako mogu to protumačiti, jer sam uvijek izvanredno žudila mojim trpljenjem spasiti duše. — Ne, nikako ne želim manje trpjeti«.

Sv. Bernard, opat i crkveni Naučitelj.

»Nijedan sijač nije tako lud, da bi se tužio, da predugo traje vrijeme sijanja, jer zna vrlo dobro, da će to više žeti, što je dulje sijao. Isto takav mora biti i kršćanin. Trpljenja i trapljenja ovoga života ne smiju mu biti preduga, jer smo sada u vremenu sijanja. Sigurno i mali prirast sjemenja nije neznatno umnoženje priroda«.

»Ne slušaj nikada onoga, koji te poziva saći s križa. Čvrsto stoj na križu, umri na križu. Onda će te jednom uskrisiti Gospodin i preobraziti kao svoje tijelo«.

»Trpi sve za ljubav onomu, koji je prije tebe trpio mnogo teže za tebe«.

»Kakova je tvoja vjera i ufanje, pokazuje nevolja i trpljenje«.

»Pod glavom trnjem krunjenom ne smiju biti mekoputna uda«.

»O Gospodine, kako bih bio sretan, kada bih imao snagu svih ljudi, da mogu nositi križeve cijeloga svijeta«.

Blažena Ivana od Križa.*)

Duše, koje ljube, zadubljuju se danju i noću sve više u trpljenja s neizrecivom ljubavlju prama Spasitelju. Radije traže trpljenje nego li škrtac zlato; ugodno mi je samo trpljenje; dugočase ih zemaljske radosti. Trpljenje je pravi znak ljubavi: mnogo i bolno trpjeti sa srdačnom radosti za onoga, koga ljubimo. Ne trpe li s drugima, sami će si nametnuti trpljenje trapljenjem, pa će ga prikazati svomu Spasitelju«.

»Razmatranje muke Kristove bile su moje kupke, koje su me očistile,nestalo je sve privrženosti svijetu, oslobodila sam se svih zemaljskih radosti, i ništa me nije moglo okrijepiti, osim ljubavi prama momu raspetom Spasitelju«.

»Radi sa mnom, štogod hoćeš, o božanski Spasitelju! Trpjeti hoću s tobom, trpjeti i umrijeti za tebe!«

Izreke raznih svetaca.

»Sine, raduj se u nevoljama, koje te snađu, jer ti donose prekrasne plodove!« (Sv. Antonije pustinjak).

»Bilo da Gospodin šalje trpljenja, da popravi grešnike, bilo da usavrši krepost pravednika, u svakom slučaju neka se duša vaša pokori božanskom naređenju. Ne budite kao zla djeca koja ljube oca samo kad ih miluje, a mrze ga, kada ih kazni. Čovjek ne trpi ništa, što nije skrivio po pravednom sudu Božjem«. (Sv. Dunstan.)

»Nevolja otvara opet vrata srca, koja često zatvara sreća«. (Sv. Gregorije papa.)

»Ne plačite zato, što je sada vrijeme progona, jer

*) Vidi prvu bilješku u Pripravi.

mnogim stradanjem moramo unići u kraljevstvo Božje«. (Sv. Urban, papa i mučenik.)

»Vjetar samo učvršćuje drvo; isto tako jačaju dušu napasti i trpljenje«. (Sv. Ivan Zlatousti.)

»Bože moj, ti si pravedan, kažnjavaš me, jer sam grešnik i jer me ljubiš«. (Sv. Aleksije.)

»Bože moj, ne štedi me na ovom svijetu, daj da trpim. Zadovoljan sam, samo mi budi milosrdan na drugom svijetu«. (Sv. Augustin.)

»O, kako sam sretan, što sam našao tako lako sredstvo, da zadovoljim za svoje pogreške. O koliko je slađe i utješnije zadovoljiti pravdi Božjoj na bolesničkoj postelji nego li u plamenu« (Sv. Franjo Saleški u svojoj bolesti.)

»Gospodine, umnoži muke moje bolesti, ali umnoži i moju ljubav«.

»Daj boli nad bolima, ali umnoži u isto vrijeme i moju strpljivost«. (Sv. Ruža Limska.).

*

»Kada ti je Gospodin uzeo sve, ostavit će ti ipak najbolje i najljepše, što može dati ljudima:

†

KRIŽ!

MARIJA, MAJKA BOLI.

(Po sv. Alfonsu Liguoriju.)

Kako nazivamo Isusa Kraljem boli i Kraljem mučenika, jer je u svom životu trpio više nego li svi ljudi, tako nazivamo s punim pravom i Mariju Majkom boli i Kraljicom mučenika, jer je trpjela najveće boli, što ih je ikada tko mogao pretrpjeti iza muka njezinoga Sina. Ne možemo sumnjati, da je Marija u istinu mučenica. Da bude netko mučenikom, dosta je po neospornom mišljenju, da pretrpi smrtnu bol, makar i ne uslijedi u istinu smrt. Po sv. Tomi dovoljno je za čast mučenika, da posjedujemo najsavršeniji stepen poslušnosti, tako da smo pripravni žrtvovati svoj život. Marija nije postala mučenicom, kako primjećuje sv. Bernard, po krvničkom maču nego po svojim gorkim duševnim bolima. I ako krvnički mač nije ranio njezino tijelo, bilo je njezino blagoslovljeno srce probodeno mačem boli radi muka njezinoga Sina, a ta bol bijaše dovoljna, da je usmrti ne jedan put nego tisuću puta.

*

Muka je Kristova, kako kaže sv. Bernard, počela već njegovim rođenjem; tako je i Marija, koja je u svemu slična svomu Sinu, trpjela cijeli svoj život. Ime Marija osim drugoga značenja znači i »gorčinu mora«. Kao što je more gorko i slano, tako je i život Marijin bio uvijek pun gorčine radi muke Spasiteljeve, koja joj je neprestano lebdjela pred očima. Marija je jasno spoznala i znala, da će Spasitelj

umrijeti na okrutan način, zato je bila puna srdačne sućuti prama nedužnom Spasitelju i prije nego je postala njegovom majkom.

Ta je bol pogotovu neizmjerno porasla, kada je postala Majkom Spasiteljevom. Poradi svih tih muka, koje je imao pretrpjeti njezin jadni sin, bila je cijeli svoj život mučenica. Opat Rupert stavlja u usta blažene Djevice slijedeće riječi: »O Bogom izbavljene duše, draga moja djeco, ne žalite me samo radi boli prigodom smrti moga preljubljenoga Sina. Mač boli, koji mi je navijestio Simeon, probadao je cijeli život moju dušu. Kada sam ga dojila mlijekom, kada mi je počivao u naručju, već sam mislila na njegovu gorku smrt. Promislite dakle, kako dugo i gorko sam morala trpjeti«.

*

Marija je mogla reći s Davidom: »Gine u žalosti život moj i godine moje u uzdisanju. I tuga je moja svagda preda mnom«. (Ps. 30., 37., 18.)

»Provela sam cijeli svoj život u boli i suzama, jer moja bol i sućut prama mojemu preljubljenomu Sinu nije nikada nestala pred očima mojim. Uvijek sam gledala muku i smrt, koju je imao pretrpjeti«. Blažena Djevica je sama objavila sv. Brigiti, da joj je čak i poslije smrti i uzašašća njezinoga Sina njegova muka bila uvijek na pameti. Srce njezino, puno neizrecive ljubavi, bavilo se tom mišlju ne samo pri jelu nego i pri poslu. Poradi toga i piše Tauler: »Cijeli je život Marijin bio neprekidna bol, jer je nosila u svom srcu samo tugu i bol«.

*

Vrijeme obično ublažuje bol ucviljenih. Nije tako bilo kod Marije, jer su njezine boli porasle s vremenom. Isus je sve više očitovao svoju ljepotu i lju-

bežljivost, što je više rasao dobom. Jednako se sve više približavalo vrijeme njegove smrti, vrijeme njegova raspeća na Kalvariji, i tako je danomice rasla bol u duši Marijinoj, da ga mora na ovom svijetu izgubiti, jer će On umrijeti strašnom smrću u neizrecivoj muci. »Kao što raste ruža među trnjem«, reče anđeo sv. Brigiti, »tako je godinama rasla bol Majke Božje. Rasla je ruža, ali je raslo i trnje, i tako je i ova izabrana ruža Gospodinova bila sve više mučena trnjem tuge i boli, što je više napredovala dobom. »Marija je trpjela duševne boli, a drugi su mučenici trpjeli tjelesne muke«. »Muke duše«, kako reče Gospodin sv. Katarini Sijenskoj, »ne možemo usporediti s tjelesnim mukama«. O tomu piše Arnold iz Chartresa: »Da smo bili prisutni na Kalvariji kod smrti Gospodinove, kod one velike žrtve neokaljanoga Jaganjca, bili bismo ondje vidjeli dva velika oltara za žrtve: jedan je bio tijelo Kristova, a drugi Srce Marijino. Sin je u neizrecivim mukama žrtvovao svoje tijelo na drvu križa, a u isto je vrijeme Marija svojom sućuti u duši žrtvovala Bogu u neizrecivim bolima svoje srce«.

*

Marija je žrtvovala svoga božanskoga Sina, a drugi su mu mučenici žrtvovali svoj vlastiti život. Sv. Antonin kaže, da je Mariji život njezinoga Sina bio neprispodobivo miliji od njezinoga vlastitoga života. Poradi toga trpjela je Marija u svom srcu ne samo boli, što su mučile tijelo njezinoga Sina, nego joj je i pogled na te boli zadavao mnogo veće boli, nego da ih je morala sama trpjeti. Budući da je Marija neizrecivo ljubila svoga jedinoga Sina, trpjela je gledajući, kao što je On trpio, na vlastitom tijelu. Udarci bičem, trnje, križ, riječju sva zlostavljanja, koja ranjavahu nedužno tijelo Kristovo, probadala su

u isto doba ljubeće materinje srce Marijino. Sv. Laurencije Justinijan uvjerava nas, da je Srce Marijino priličilo zrcalu, u kojem su se mogle vidjeti sve pogrde, udarci, rane, riječju sve, što je Isus morao trpjeti. Sv. Bonaventura veli, da su se tako sve rane tijela Kristova ujedinile u Srcu Marijinom.

*

Marija je trpjela bez svake utjehe, a mučenici naprotiv puni utjehe. To je neizmjerno ogorčavalo mučeništvo Matere Božje. Mučenici su istina trpjeli strašne muke, ali su im te muke omiljele, jer im ih je osladila ljubav prama Isusu Kristu. Velike je muke trpio Bonifacije*), jer noževima razrezaše njegovo tijelo, pod nokte mu zatjeraše oštre šiljke, usta mu zališe tekućim olovom, pa je ipak neumorno klicao: »Hvala ti, Gospodine Isuse Kriste«. Što su sveti mučenici više ljubili Isusa, to su manje osjećali svoje muke i boli. Jest, sama pomisao na muke njihovoga raspetog Spasitelja mogla ih je potpuno utješiti. Samo Marija, majka boli, nije mogla crpsti utjehe iz svoje ljubavi prama Isusu promatrajući njegovu muku.

Jedini uzrok Marijinih boli bila je muka njezinoga Sina, a u isto vrijeme ju je mučila ljubav prama Sinu Isusu. Njezino mučeništvo je baš bilo u tomu, što je vidjela svoga nedužnoga Sina toliko trpjeti, a ona gajila prama njemu najsrdačniju sućut. Što ga je više ljubila, to je gorča i neutješnija bila njezina bol. »Velika je kao more tvoja nevolja, tko će te izliječiti?« — O Kraljice neba, drugim je mučenicima ljubav umanjivala muku i iscijelila rane; tko može

*) Sv. Bonifacije, pokornik i mučenik, bio je mučen za cara Dioklecijana u Tarsu u Maloj Aziji. Slavimo ga 29. svibnja.

ublažiti tvoju tugu, tko će iscijeliti bolne rane tvoga srca — reci, tko ih može iscijeliti? Tvoj Sin, koji bi te jedini mogao utješiti, svojom je mukom jedini uzrok tvojih boli. Tvoja je ljubav prema njemu i tvoje cijelo mučeništvo.

*

»Druge mučenike«, kako piše sv. Diaz, »slikamo s njihovim mučilima: Pavla s mačem, sv. Andriju s Križem, sv. Lovru s roštiljem, a Mariju slikamo s njezinim mrtvim Sinom u naručju, jer je po ljubavi, koju je prama njemu gojila, postao oružjem njezinoga mučeništva«.

*

Zamislimo bl. Djevicu Mariju, kako gleda svoga Sina, gdje umire na križu i pri tom primjenjuje s pravom na sebe riječi Jeremije proroka, pa nam dovikuje: »O vi svi, koji prolazite putem, pogledajte i vidite, ima li boli, kao što je moja bol? O vi svi, što živite na zemlji, a nemate sućuti prama meni, pogledajte me bar malo sada, gdje vlastitim očima vidim svoga preljubljenoga Sina umirati; promislite, mogu li svi što trpe i stradaju, naći bol, koja bi bila mojoj jednaka!« »Ne«, odgovara sv. Bonaventura, »ni ma koja bol nije gorča od tvoje, jer nitko nije nikada imao tako ljubaznoga Sina«. Isto tako kaže i sv. Laurencije Justinijan: »Nikada nije bilo ljubeznijega sina od Isusa, nikada majke, koja je ljubila kao Marija. Nije dakle nikada ni ma kakova ljubav priličila ljubavi Marijinoj, kako bi onda ikakova bol mogla priličiti boli Marijinoj?« Poradi toga uvjerava sv. Ildefons bez promišljanja, da smo premalo rekli, velimo li, da bol Marijina nadmašuje muke sviju ljudi zajedno. Tako piše i sv. Bazilije iz Seleucije: »Kao što sunce nadmašuje

sjajem sve zvijezde, tako premašuju boli Marijine boli sviju ljudi«.

*

Sv. Bonaventura pita bl. Djevicu: »Zašto si se, o gospođo moja, htjela žrtvovati na Kalvariji? Zar nije bilo dosta za naše spasenje, da se dao razapeti sam Bog! Zar si ti, Majka njegova, morala biti s njim razapeta?« Smrt je Isusova bila sigurno dosta, da izbavi ovaj svijet, dà, tisuću svjetova. Marija naša preljubezna Majka, htjela je nešto i sama doprinijeti za naše spasenje svojom tugom i bolima, koje je pretrpjela na Kalvariji. Sv. Albert Veliki piše: »Moramo li našemu Spasitelju zahvaljivati na mukama, koje je pretrpio radi nas, to moramo zahvaljivati i Majci Božjoj na mukama, koje je dragovoljno pretrpjela za naše spasenje pri smrti svoga Sina. Kažemo »dragovoljno«, jer je anđeo objavio sv. Brigiti, da bi naša preljubezna i milosrdna majka pretrpjela radije sve moguće muke, nego da se ljudi ne spase i propadnu.

*

Neizmjerna ljubav Marijina zaslužuje sigurno našu zahvalnost. Dokažimo je barem time, da često mislimo na njezine boli i da je sažaljavamo. Majka Božja potužila se jednom sv. Brigiti, da u opće malo ljudi i misli na njezine boli. Zato je osobito opomenula sveticu: »I ako me mnogi zaboravljaju, ne zaboravi me barem ti, kćeri moja; gle, koliko sam trpjela, nasljedjuj me, koliko možeš i tuguj sa mnom«. Slijedeći nam događaj pokazuje, kako je Majci Božjoj ugodno sjećanje na njezine boli. Godine 1239. ukazala se Marija sedmorici svojih vjernih službenika, kasnijim utemeljiteljima Reda Servita. U rukama je držala crno odijelo i zapovjedi im, hoće li joj omiljeti, neka često misle na njezine boli i kao spomen na te boli

nose žalobno odijelo. — Sam je božanski Spasitelj objavio sv. Veroniki iz Binaska, da mu je donekle milije, sažaljujemo li bol njegove Majke nego li njegovu vlastitu bol i muku. »Kćeri moja«, reče joj, »sigurno su mi drage suze prolivene radi moje muke; no jer neizmjerno ljubim svoju Majku Mariju, još mi je milije razmatranje onih boli, što ih je pretrpjela prigodom moje smrti.

*

Božanski je Spasitelj obećao osobite milosti onima, koji pobožno štuju žalosti Marijine. Po kazivanju Pelbartusa sv. Elizabeti od Schönaua bude saopćeno slijedeće: Poslije Marijina uzeća na nebo veoma je žudio sv. Ivan još jedamput vidjeti bl. Djevicu Mariju. Gospodin mu udijeli tu milost. Njegova predraga Majka mu se ukaza, a pratio ju je njezin božanski Sin. Sveti je Ivan čuo kako je Marija molila osobitu milost za štovatelje svoje boli. Božanski Spasitelj im obeća ove četiri milosti. Prvo: milost prave pokore poradi njihovih grijeha prije smrti. Drugo: svoju moćnu zaštitu u svim njihovim bolima i nevoljama, osobito u času njihove smrti. Treće: posebnu postojanu pobožnost prama njegovoj gorkoj muci kao i osobitu nagradu zato na nebesima. Četvrto: povjerit će ih rukama svoje preljubljene Majke Marije, da ona po svojoj volji s njima gospoduje, pa da im isprosi sve milosti, koje Ona hoće.

SADRŽAJ.

	Strana
Mjesto uvoda	7
Priprava	9
Naprijed za križem!	11
Pozdrav svetomu križu	18
Kateheza o križu i trpljenju	19
Pismo prijateljima križa	25
O kraljevskom putu križa	54
Misli i izjave svetaca Božjih o križu i patnjama	61
Marija, Majka boli	84

TISKARA BRAĆA KRALJ, ZAGREB

TISKARA BRAĆA KRALJ, ZAGREB